
HET PRIJСКАARTJE VAN TEVREDENHEID

In welke mate voorspellen economische zekerheid en sociale inbedding tevredenheid met het recente
regeringsbeleid en welke rol speelt vertrouwen in de Nederlandse overheid daarin?

Elte Hillekens - S3350886

7 juni 2023

Bachelorwerkstuk

Begeleider: dr. Wouter Kiekens

Tweede lezer: dr. Jacob Dijkstra

Woordenaantal: 14729

INHOUD

Abstract.....	4
Inleiding.....	4
Theoretisch kader	6
De theorie van prestatie de economische zekerheid.....	7
Vertrouwen in de Nederlandse overheid.....	8
De culturele verklaring en sociale inbedding en de culturele verklaring	8
Relatie tussen de twee mechanismen	9
Andere factoren	9
Methodologie.....	12
Beschrijving dataset	12
Operationalisatie.....	14
Filteren op missende data.....	14
beschrijving variabelen	15
Analyseopzet	18
Resultaten	20
Beschrijvende statistieken	20
Univariate statistieken	20
Bivariate statistieken.....	22
Modevaluatie	23
Hypothesetoetsing.....	24
Sociale inbedding, vertrouwen in de overheid en tevredenheid met het regeringsbeleid	25
Economische zekerheid, vertrouwen in de overheid en tevredenheid met het regeringsbeleid.....	27

Vergelijking sociale inbedding en economische zekerheid	28
Conclusie en discussie	29
Bibliografie	31
Bijlage 1	34
Beschrijvende statistieken voorafgaand aan de bewerking	34
Missing data analyse	50
Operationalisaties	51
Beschrijvende statistieken voorafgaand aan de bewerking	54
Bijlage 2	57
Bivariate analyse	57
Regressieanalyse	61
Bijlage 3	71
Modevaluatie	71
Goodness-of-fit	71
Multicollineariteit.....	71
Outliers.....	72
Bijlage 4	74
AI-gebruik.....	74

ABSTRACT

Deze scriptie onderzoekt of economische zekerheid en sociale inbedding invloed kunnen hebben op tevredenheid met recent regeringsbeleid, waarbij de bemiddelende rol van vertrouwen in de Nederlandse overheid wordt meegenomen. Hiervoor wordt gebruikt gemaakt van de theorie van prestatie en de culture verklaring (Lühiste, 2006). De theorie van prestatie legt de nadruk op de perceptie van institutionele prestaties als basis voor vertrouwen. Economische zekerheid is voor het individu de indicator hiervoor. De culturele verklaring verbindt vertrouwen en sociale inbedding, waarbij tevredenheid met sociale contacten institutioneel vertrouwen beïnvloedt en daarmee regeringsbeleid. Dit onderzoek toetst de hypothesen via een uitgebreid model, waarbij tevens wordt gecontroleerd op geslacht, inkomen, opleiding en algemene tevredenheid. Resultaten tonen aan dat economische zekerheid invloed heeft op tevredenheid met regeringsbeleid, waarbij vertrouwen in de Nederlandse overheid medieert. Bewezen is dat economische zekerheid en sociale inbedding de mate van tevredenheid met regeringsbeleid beïnvloeden. Beide mechanismen zijn echter gemedieerd door vertrouwen in de overheid. Economische zekerheid heeft een directe relatie met tevredenheid, terwijl sociale inbedding deze directe link niet heeft. Dit was te verwachten gezien de gebruikte theorie (Lühiste, 2006). Het vertrouwen in de Nederlandse overheid is cruciaal voor tevredenheid met regeringsbeleid. Beperkingen van het onderzoek omvatten de niet-volledig onafhankelijke steekproef, en het eenzijdige meten van economische zekerheid. Het onderzoek benadrukt beleidsaanbevelingen: verbetering van economische zekerheid via hoger minimumloon en sociaal vangnet, en bevordering van sociale inbedding door initiatieven tegen eenzaamheid.

INLEIDING

Prinsjesdag 2022 publiceerde de NOS, naar aanleiding van onderzoek dat ze hebben laten doen door IPSOS, dat het vertrouwen in de politiek nog nooit zo laag is geweest. 71% van de ondervraagden geeft aan geen vertrouwen te hebben in het huidige kabinet (NOS, 2022). Niet verrassend, het jaar 2022 liet zich kenmerken door anti-overheidsprotesten en de Nederlandse vlag die vaker op de kop dan rechtop te zien was (Weeda, 2022). Er wordt veel over gepraat in kranten, door politici, op sociale media en aan talkshowtafels – hoe kan het gebrek aan vertrouwen in de politiek verklaard worden (Op1, 2022; Soest, 2022; Waal, 2022; Groenewoud,

2022)? Deze vraag is geen eenvoudige vraag om te beantwoorden. Er komen veel dingen samen zoals politiek vertrouwen, sociale cohesie, de rol van media, het functioneren van de politiek.

Wanneer aan Nederlanders wordt gevraagd waarom zij aangeven geen vertrouwen te hebben in de regering geven zij voornamelijk aan dat het de regering niet lukt om crisissen op te lossen – de stikstofcrisis, het asielbeleid en de hoge energieprijzen (Schelde, 2022). Ze zijn dus niet tevreden met het regeringsbeleid, aangezien de regering niet in staat is geweest om de genoemde crisissen op te lossen. Het vertrouwen dat mensen hebben in de politiek lijkt dus een reflectie van hun tevredenheid met het recente regeringsbeleid. Dat is opvallend, want vanuit de sociologie weten we dat tevredenheid met het regeringsbeleid vooral volgt uit algemeen vertrouwen in de politiek. De daadwerkelijke keuzes die het kabinet maken lijken voor inwoners niet relevant, wanneer er wordt gekeken naar bestaande sociologische literatuur (Levi & Stoker, 2000, pp. 488-491). Hierom is het wenselijk om te onderzoeken wat de onderliggende mechanismes zijn die tevredenheid met het recente regeringsbeleid kunnen verklaren. Dat blijkt immers de onderliggende structuur te zijn om vertrouwen in de politiek te kunnen verklaren. Dit onderzoek zal dan ook een uitgangspunt kunnen zijn om het vertrouwen in de politiek te herstellen, een wens die duidelijk naar voren komt bij politici en beleidsmakers (Vogel, 2022).

Een verklaring zou zijn dat de tevredenheid met sociale contacten, oftewel de sociale inbedding een rol speelt in het algemene vertrouwen van mensen (Delhey & Newton, 2005). Zoals hierboven is aangegeven is er dus onderzoek gedaan naar zowel de relatie tussen de tevredenheid met sociale contacten en algemeen vertrouwen, maar niet de relatie tussen algemeen vertrouwen en de tevredenheid met het regeringsbeleid. Er ontbreekt echter nog een onderzoek die dit verbindt, namelijk naar of er ook samenhang is tussen de tevredenheid met sociale contacten en de tevredenheid met het regeringsbeleid. Dat is echter wel relevant, omdat het de mogelijkheid biedt tot concrete beleidsaanbevelingen en vervolgonderzoek. Dat geldt eveneens voor de relatie tussen economische zekerheid en de tevredenheid met het regeringsbeleid. Wanneer de economische positie van mensen bepalend is voor hun tevredenheid biedt dat beleidsmakers ruimte om mensen hun economische positie te verbeteren en daarmee de tevredenheid te verhogen. Dat leidt ertoe dat ik in deze scriptie de vraag stel of de mate van tevredenheid met het regeringsbeleid beter kan worden verklaard vanuit sociale inbedding of de economische zekerheid van mensen en of vertrouwen in de Nederlandse overheid een rol heeft in die relatie. In het maatschappelijke debat schept het duidelijkheid in een complexe discussie en in het wetenschappelijke debat vult het een gat in het onderzoeksveld in. Daarnaast

biedt het uitgangspunten om de tevredenheid met het recente regeringsbeleid te verhogen en daarmee het vertrouwen in de politiek te herstellen.

THEORETISCH KADER

Dit onderzoek beschrijft of tevredenheid met het recente regeringsbeleid te verklaren is op basis van de economische zekerheid of sociale inbedding en welke rol vertrouwen in de Nederlandse overheid daarin speelt. Er staan dus vier concepten in centraal, namelijk tevredenheid met het recente regeringsbeleid, vertrouwen in de Nederlandse overheid, economische zekerheid en sociale inbedding. Dit hoofdstuk beschrijft zowel de relatie tussen sociale inbedding en tevredenheid met het recent regeringsbeleid, als de relatie tussen economische zekerheid en de tevredenheid met het recent regeringsbeleid. Daarnaast beschrijft het voor beide relaties wat de rol van vertrouwen in de Nederlandse overheid hierin is. Hieruit volgen verschillende hypothesen. Als laatste beschrijf ik een aantal variabelen die ook invloed kunnen hebben op tevredenheid met recent regeringsbeleid en waarom daarvoor gecontroleerd moet worden in de uiteindelijke analyse.

Om de relatie tussen sociale inbedding, economische zekerheid, vertrouwen in de Nederlandse overheid en tevredenheid met het recent regeringsbeleid te verklaren moeten eerst deze concepten worden afgebakend. Tevredenheid met recent regeringsbeleid houdt in dat mensen aangeven tevreden zijn met de keuzes die de regering in de laatste tijd gemaakt heeft. Daarbij zijn de prestaties van de regering niet relevant (Hetherington, 1998, pp. 804-805). Sociale inbedding is de mate waarin mensen tevreden zijn met hun sociale contacten (Diener, Oishi, & Lucas, 2003). Economische zekerheid gaat over de perceptie die mensen hebben van hun eigen economische positie en vooral het risico dat deze positie slecht of slechter wordt (Scheve & Slaughter, 2004). Vertrouwen in de overheid is de mate waarin mensen aan te geven vertrouwen te hebben in de Nederlandse overheid.

Over vertrouwen in de overheid is veel geschreven, maar over de tevredenheid met het regeringsbeleid daarentegen niet. Algemeen vertrouwen in de politiek wordt in de sociologie aan de hand van twee dominante theorieën verklaard, namelijk de culturele verklaring en de theorie van prestatie (Lühiste, 2006). Deze scriptie zal onderzoeken of deze theorieën kunnen worden toegepast op tevredenheid met recent regeringsbeleid. In het wetenschappelijke debat wordt voornamelijk geschreven over politiek vertrouwen. Er is gekozen te onderzoeken of deze theorieën ook toegepast kunnen worden op politiek vertrouwen omdat deze twee

concepten intuïtief dicht bij elkaar liggen. Deze koppeling mist echter in de wetenschappelijke theorie. Dat betekent dat ik eerst deze theorieën hieronder verder zal uitwerken. Daarna wordt uiteengezet hoe dezelfde mechanismes die gezien worden bij algemeen vertrouwen in de politiek ook toepasbaar zijn op tevredenheid met recent regeringsbeleid.

DE THEORIE VAN PRESTATIE DE ECONOMISCHE ZEKERHEID

De theorie van prestatie veronderstelt dat de perceptie van de prestaties van de instituties leidend zijn in het verklaren van vertrouwen in die instituten. De theorie van prestatie legt de nadruk op hoe mensen het functioneren van instituties waarnemen, en hoe deze perceptie hun vertrouwen in die instituties beïnvloedt. Met andere woorden, mensen beoordelen hun vertrouwen in de politiek en politieke instituties op basis van hoe ze vinden dat deze presteren. Wanneer mensen het idee hebben dat deze instituties de juiste beslissingen nemen, zijn ze eerder geneigd om vertrouwen in hen te hebben (Lühiste, 2006). Het verband tussen economische zekerheid, vertrouwen en tevredenheid over het recente regeringsbeleid is te begrijpen binnen de context van deze theorie van prestatie. Deze benadering legt de focus op hoe goed de overheid presteert en hoe bekwaam ze is. Volgens deze benadering hebben mensen meer vertrouwen in en zijn ze tevredener met het beleid van de overheid wanneer deze effectief opereert en resultaten boekt die aan de verwachtingen voldoen. Met andere woorden, het vertrouwen in de overheid hangt grotendeels af van haar vermogen om haar beloften na te komen en goed te functioneren. Aan de andere kant, als de overheid faalt of als incompetent wordt beschouwd, neemt het vertrouwen van mensen af.

Economische zekerheid, wat eigenlijk neerkomt op hoe individuen hun eigen positie beoordelen, weerspiegelt op zichzelf de veranderingen in hun positie binnen de bredere maatschappij. Economische zekerheid zeg iets over je eigen positie in de samenleving. Als iemands positie minder gunstig is en de overheid biedt geen stevig vangnet, dan wordt de overheid gezien als minder capabel in haar prestaties. Dit is vooral duidelijk wanneer de verzorgingsstaat wordt teruggeschroefd, omdat dit het individu meer kwetsbaar maakt voor economische tegenslag doordat het collectieve risico naar het individu wordt verplaatst (Hacker, 2009).

Wanneer mensen hun eigen positie als graadmeter gebruiken, betekent dat zij dit gebruiken om de prestatie van de overheid te duiden. Dat betekent dus dat mensen met een lagere economische zekerheid, minder vertrouwen in de overheid hebben en daarmee minder tevreden zijn met het recente regeringsbeleid. Hoewel

Hacker de analyse voor Amerika maakt, geldt ook in Nederland dat het risico op een verslechterde economische positie steeds meer de verantwoordelijkheid van het individu wordt. Ook in Nederland blijkt dat mensen bij een betere economische positie mensen meer vertrouwen in de overheid hebben (Wroe, 2016). Dit leidt tot de hypothese dat mensen die meer economische zekerheid hebben meer tevreden zijn met het regeringsbeleid dan mensen die minder economische zekerheid hebben.

VERTROUWEN IN DE NEDERLANDSE OVERHEID

Omdat in deze scriptie de vertaling wordt gemaakt van vertrouwen in de Nederlandse overheid naar tevredenheid met het recente regeringsbeleid is het belangrijk om de rol van sociale inbedding en de rol van vertrouwen in de overheid goed te onderscheiden. De verwachting is dat het vertrouwen in de overheid een deel van de tevredenheid met het recente regeringsbeleid verklaart. Daarvoor zal ik een mediatieanalyse doen, die in het methodologie hoofdstuk uitgebreid wordt beschreven. De hypothesen die getoetst worden hiervoor zijn: Het effect dat mensen die meer economische zekerheid hebben meer tevreden zijn met het regeringsbeleid, wordt verklaard door hun vertrouwen in de Nederlandse overheid. Daarvoor geldt dat er sprake is van de volgende twee onderliggende hypothesen. Als mensen meer economische zekerheid hebben, hebben zij meer vertrouwen in de Nederlandse overheid. Als mensen meer vertrouwen hebben in de Nederlandse overheid zijn zij tevredener met het recente regeringsbeleid.

DE CULTURELE VERKLARING EN SOCIALE INBEDDING EN DE CULTURELE VERKLARING

De culturele verklaring houdt in dat vertrouwen in instituties geworteld is in zowel gegeneraliseerd als interpersoonlijk vertrouwen. Het niveau van algemeen vertrouwen van individuen beïnvloedt hun vertrouwen in politieke instituties, zoals gestipuleerd door Lühiste (2006). Deze scriptie test of dat ook betekent of ze daarmee meer tevreden zijn met het recente regeringsbeleid. Mensen geven namelijk aan dat het vertrouwen in de overheid gebaseerd is op hun acties om bepaalde crisissen aan te pakken (Schelde, 2022).. Een individu dat tevreden is met zijn of haar sociale verbindingen zal ook over het algemeen meer vertrouwen hebben in instituties, zoals vastgesteld door Delhey & Newton (2005). Hieruit volgt dat een persoon die tevreden is met zijn of haar sociale netwerk, en dus een sterke sociale inbedding heeft, ook vertrouwen zal hebben in de overheid. Deze scriptie test of dit mechanisme ook van toepassing is op de mate van tevredenheid met het

recente regeringsbeleid. Dit resulteert in de volgende hypothese: Als mensen een betere sociale inbedding hebben zijn zij meer tevreden met het regeringsbeleid dan mensen die een mindere sociale inbedding hebben.

VERTROUWEN IN DE NEDERLANDSE OVERHEID

Omdat in deze scriptie de vertaling wordt gemaakt van vertrouwen in de Nederlandse overheid naar tevredenheid met het recente regeringsbeleid is het ook voor dit mechanisme belangrijk om de rol van sociale inbedding en de rol van vertrouwen in de overheid goed te onderscheiden. Er wordt verwacht dat vertrouwen in de overheid een deel van de tevredenheid met het recente regeringsbeleid verklaart. Daarvoor zal ik ook hierin een mediatieanalyse doen, die de volgende hypothese test: het effect dat mensen die meer sociale inbedding hebben meer tevreden zijn met het regeringsbeleid, wordt verklaard door hun vertrouwen in de Nederlandse overheid. Daarvoor geldt dat er sprake is van de volgende twee onderliggende hypothesen. Als mensen meer sociale inbedding hebben, hebben zij meer vertrouwen in de Nederlandse overheid. Als mensen meer vertrouwen hebben in de Nederlandse overheid zijn zij tevredener met het recente regeringsbeleid.

RELATIE TUSSEN DE TWEE MECHANISMEN

Deze twee theorieën sluiten elkaar niet uit, maar vullen elkaar juist aan. Immers, mensen verschillen in de mate waarin ze een sociale inbedding hebben en hun economische zekerheid. Voor een deel van de groep die niet tevreden is met het recente regeringsbeleid zal dit voortkomen uit hun economische positie, een ander deel uit hun sociale inbedding en voor een deel een combinatie van beiden. Uiteindelijk zal vergeleken worden welke van de mechanismes die vertrouwen in de politiek en daarmee tevredenheid met het regeringsbeleid verklaren aan de hand van de eerder opgestelde hypothesen. Dat levert een laatste hypothese op, namelijk dat zowel economische zekerheid als sociale inbedding een rol spelen in de tevredenheid met het recente regeringsbeleid.

ANDERE FACTOREN

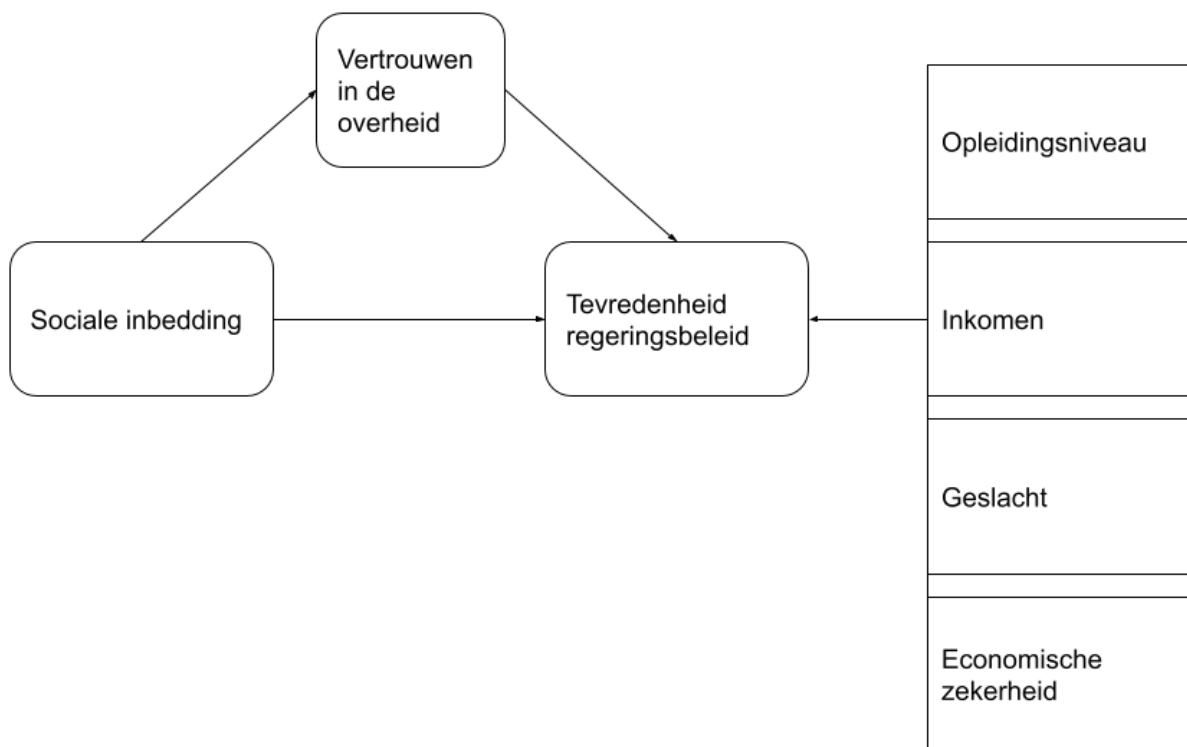
Er zijn natuurlijk ook andere factoren die een rol kunnen spelen in tevredenheid met het recente regeringsbeleid. Het is belangrijk om deze factoren ook mee te nemen, om te voorkomen dat ze de interpretatie van de data beïnvloeden. Ten eerste wordt er gecontroleerd voor geslacht. Aangezien vrouwen

over het algemeen meer gesocialiseerd worden om meer coöperatief te zijn dan mannen, is het waarschijnlijk dat zij ook meer algemeen vertrouwen hebben dan mannen. Zij internaliseren immers de maatschappelijke verwachting (Uslaner, 2002). Wanneer de vertaling van vertrouwen in de politiek vertaalt wordt naar tevredenheid met het regeringsbeleid, zal ook gelden dat vrouwen meer tevreden zijn met het regeringsbeleid. Omdat het gaat over economische zekerheid is het belangrijk om dit mechanisme goed te isoleren. Dat betekent dat inkomen wordt meegenomen in de analyse, zodat het echt gaat over het individuele risico van economische tegenslagen, en niet het inkomen. Ook voor opleidingsniveau zal er worden gecontroleerd. Over het algemeen hebben wetenschappelijk geschoolde mensen namelijk meer vertrouwen in de overheid dan mensen met een praktische opleiding (Christensen & Lægreid, 2005).

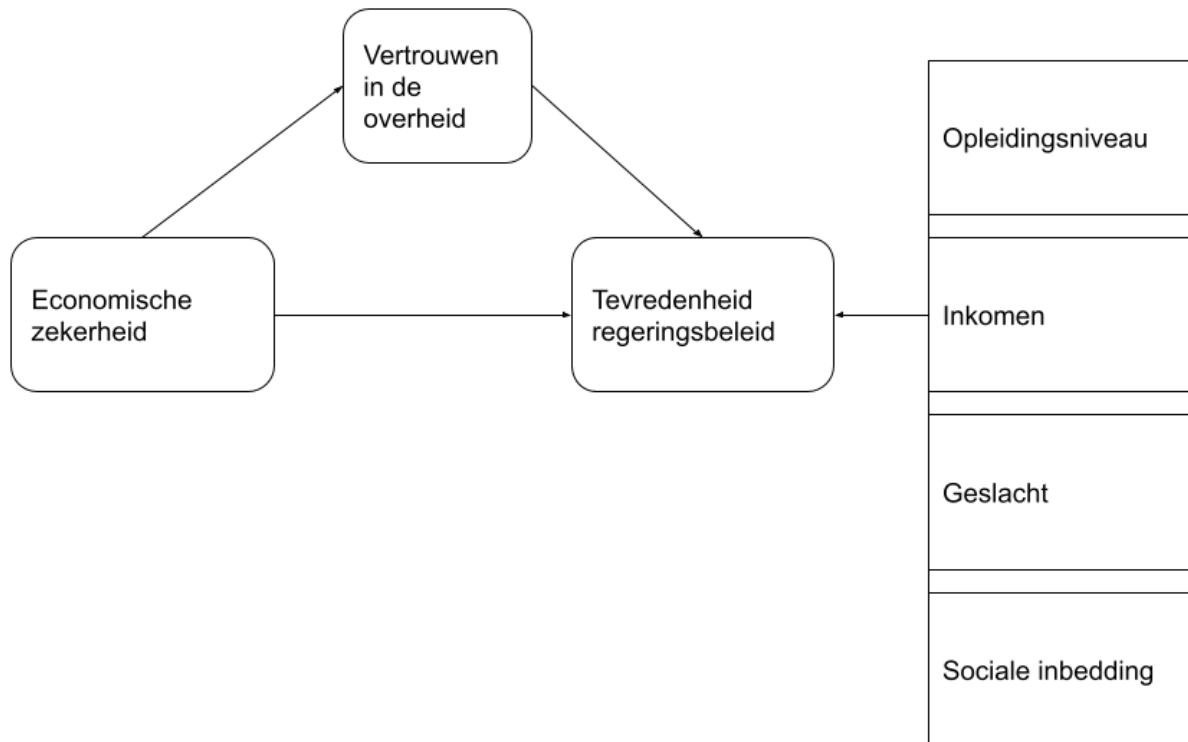
Deze scriptie onderzoekt dus de mate van invloed van sociale inbedding en economische zekerheid op de tevredenheid met recent regeringsbeleid. Daarnaast wordt getoetst of het effect dat mensen die een betere sociale inbedding hebben meer tevreden zijn met het regeringsbeleid, deels wordt verklaard door hun vertrouwen in de Nederlandse overheid. Ook wordt gekeken naar of mensen die een zekerdere economische positie hebben meer tevreden zijn met het recente regeringsbeleid. Deze twee hypothesen zijn niet elkaars tegenpolen, maar vullen elkaar juist aan. Het onderzoek houdt rekening met de invloed van geslacht, inkomen, en opleidingsniveau. Het complete onderzoeksmodel, met controlevariabelen, is in figuur 1 en 2 te zien. Het onderzoek zal dus uit worden gevoerd aan de hand van de volgende negen hypothesen:

1. Als mensen een betere sociale inbedding hebben zijn zij meer tevreden met het regeringsbeleid dan mensen die een mindere sociale inbedding hebben.
2. Het effect dat mensen die een betere sociale inbedding hebben meer tevreden zijn met het regeringsbeleid, wordt deels verklaard door hun vertrouwen in de Nederlandse overheid.
3. Als mensen een betere sociale inbedding hebben, hebben zij meer vertrouwen in de Nederlandse overheid.
4. Als mensen meer vertrouwen hebben in de Nederlandse overheid zijn zij tevredener met het recente regeringsbeleid.
5. Mensen die meer economische zekerheid hebben zijn meer tevreden met het regeringsbeleid dan mensen die minder economische zekerheid hebben.

6. Het effect dat mensen die meer economische zekerheid hebben meer tevreden zijn met het regeringsbeleid, wordt verklaard door hun vertrouwen in de Nederlandse overheid.
7. Als mensen meer economische zekerheid hebben, hebben zij meer vertrouwen in de Nederlandse overheid.
8. Als mensen meer vertrouwen hebben in de Nederlandse overheid zijn zij tevredener met het recente regeringsbeleid.
9. Zowel economische zekerheid als sociale inbedding spelen een rol in de tevredenheid met het recente regeringsbeleid.

FIGUUR 1: SCHEMATISCHE WEERGAVE ONDERZOEKSMODEL

FIGUUR 2: SCHEMATISCHE WEERGAVE ONDERZOEKSMODEL

METHODOLOGIE

In dit hoofdstuk wordt de methodologie beschreven die is gebruikt om de onderzoeksvragen te beantwoorden. Eerst wordt de dataset beschreven. Vervolgens wordt de operationalisatie van de variabelen uitgelegd. Hierbij wordt gekeken naar de missende data en het operationaliseren van verschillende variabelen. Ten slotte wordt het analyseplan beschreven. De uitwerking van deze analysestappen is te vinden in bijlage 1.

BESCHRIJVING DATASET

Dit onderzoek is gedaan aan de hand van het LISS-panel (LISS Panel, 2022). Dit is een online platform waarop deelnemers vragenlijsten kunnen invullen. De vragenlijsten zijn speciaal ontworpen voor het onderzoeken van verschillende thema's binnen de sociale wetenschappen. Het gaat over verschillende onderwerpen, zoals welzijn, politiek, sociaal gedrag, de arbeidsmarkt, het onderwijs en welzijn. Omdat in het onderzoek de deelnemers herhaaldelijk worden bevraagd op de verschillende onderwerpen biedt LISS dus inzicht in veranderingen en trends in deze domeinen. Hierbij ligt een grote focus op de kwaliteit van de vragenlijsten. Dat betekent dat ze regelmatig worden beoordeeld op kwaliteit en bijgewerkt om te zorgen dat ze relevante data

opleveren. Ook wordt de betrouwbaarheid en validiteit gewaarborgd door de onderzoekers. De vragen zijn gebaseerd op wetenschappelijke studies en worden uitgebreid getest om ervoor te zorgen dat ze begrijpelijk zijn voor de deelnemers. De data die verzameld wordt, omvat naast de onderzoeksonderwerpen, ook informatie over de deelnemers, zoals hun demografische kenmerken, opleidingsniveau, samenstelling van het huishouden en de arbeidsmarktpositie van de respondenten.

De deelnemers krijgen elke maand uitnodigingen om de vragenlijsten in te vullen. Dit kan variëren van korte vragenlijsten die wekelijks worden afgenomen tot langere vragenlijsten die een paar keer per jaar worden verstuurd. Deze vragenlijsten gaan over verschillende onderwerpen die allemaal betrekking hebben op het sociale leven van mensen. De data die ik gebruik komen allemaal uit 2022. De deelname aan het programma is geheel vrijwillig, maar er wordt wel gestreefd naar een hoge respons om zo een representatieve groep deelnemers te hebben. Er is sprake van een aselechte steekproef op basis van gegevens van het CBS, want het doel is dat het panel representatief is voor de Nederlandse bevolking. Het LISS-panel bestaat momenteel uit ongeveer 7000 respondenten.

De vragenlijsten die zijn gebruikt voor dit onderzoek zijn de Social Integration and Leisure vragenlijst, de Income vragenlijst, de Politics and Values vragenlijst en de achtergrondvariabelen. Deze vragenlijsten zijn samengevoegd, wat betekent dat per respondent bekend is welke antwoorden zij gaven in de verschillende vragenlijsten.

De Social Integration and Leisure vragenlijst richt zich op de sociale integratie van deelnemers en hun vrijetijdsbesteding. Deze vragenlijst is uitgestuurd naar 6299 panelleden en had een responsiepercentage van 81%. De vragenlijst bevat vragen over de sociale contacten van deelnemers, hun deelname aan sociale activiteiten en hun tevredenheid met hun sociale leven. De Income vragenlijst richt zich op de financiële situatie van deelnemers en hun houding ten opzichte van geld en inkomen. Deze vragenlijst is naar 7178 panelleden gestuurd en had een responsiepercentage van 78%. De vragenlijst bevat vragen over het inkomen van deelnemers, hun uitgavenpatroon en hun houding ten opzichte van geld en financiën. De Politics and Values vragenlijst richt zich op de politieke opvattingen en waarden van deelnemers. Deze vragenlijst is in drie delen uitgevraagd, waarvoor telkens verschillende panelleden zijn uitgenodigd. Voor deel 1 waren dit 6131 panelleden met een responsiepercentage van 87%. Het tweede deel is gestuurd naar 6107 panelleden, met een

responsiepercentage van 86%. Het laatste deel is gedeeld met 6069 panelleden, deze had eveneens een responsiepercentage van 86%. Tot slot is ook de vragenlijst met achtergrondvariabelen gebruikt in dit onderzoek. Deze variabelen bevatten demografische kenmerken van de deelnemers. Hieruit komen de vragen over geslacht, opleidingsniveau en het inkomen van de respondenten.

Bij het verzamelen van data voor onderzoek is het van belang om zorgvuldig te bepalen welke respondenten worden opgenomen in de dataset. Een belangrijke afweging hierbij is de mate van representativiteit van de dataset. In het LISS-panel zitten meerdere mensen per huishouden. In dit geval kan er sprake zijn van samenhang tussen de resultaten, omdat mensen uit een huishouden vaak gelijk denken. Dit kan de representativiteit van de dataset negatief beïnvloeden en de conclusies van het onderzoek vertekenen.

Desondanks is er toch voor gekozen om alle respondenten uit hetzelfde huishouden mee te nemen in de dataset van het LISS-panel. Dit heeft te maken met het feit dat anders de dataset minder representatief zou zijn. Wanneer bijvoorbeeld alleen het hoofd van het huishouden zou worden geselecteerd voor deelname aan het panel, zou de dataset mogelijk meer mannen en mensen met een hoger inkomen bevatten, omdat deze groepen vaker het hoofd van het huishouden zijn. Dit zou de representativiteit van de dataset op een andere manier negatief beïnvloeden. Om de mogelijke vertekening door de samenhang tussen respondenten uit hetzelfde huishouden te minimaliseren, worden in het LISS-panel verschillende methoden toegepast. Zo worden de vragenlijsten afzonderlijk ingevuld. Op deze manier wordt getracht om de invloed van het delen van hetzelfde huishouden te minimaliseren en de representativiteit van de dataset zo veel mogelijk te waarborgen.

OPERATIONALISATIE

Er zijn twee operationalisaties gedaan om de dataset bruikbaar te maken. Als eerste stap is er voor gekozen om enkel gebruik te maken van respondenten die alle vragen hebben ingevuld. Daarnaast zijn er nog operationalisaties gedaan per variabele. Deze operationalisaties staan hieronder beschreven.

FILTEREN OP MISSENDE DATA

Voor dit onderzoek is het van groot belang om de betrouwbaarheid en validiteit van de data te waarborgen. Om deze reden is er gekozen om alleen respondenten te gebruiken die alle vragen hebben ingevuld die worden gebruikt uit de verschillende datasets. Dit betekent dat alle mensen die een of meer vragen niet hebben

ingevuld, er zijn uitgefilterd. Er zijn twee redenen dat mensen de vragen niet hebben ingevuld. Ten eerste kan een persoon er voor hebben gekozen de vraag over te slaan. Ten tweede kan het zo zijn dat iemand niet voor alle vragenlijsten een uitnodiging heeft gekregen. Omdat dit onderzoek meerdere datasets van het panel gebruikt kan het zijn dat diegene daardoor bij enkele vragen geen antwoord heeft ingevuld. Er is geen onderscheid te maken tussen de twee groepen, dus ze zijn er beide uitgefilterd. Het niet filteren van de dataset kan de kwaliteit van de data negatief beïnvloeden. Het kan leiden tot vertekening van de resultaten en het maakt het lastiger om de resultaten te interpreteren.

Het is belangrijk om te vermelden dat het filteren van respondenten die vragen niet hebben ingevuld kan leiden tot een bepaalde bias in de dataset. Bijvoorbeeld omdat deze respondenten een andere mening hebben dan degenen die wel alle vragen hebben ingevuld. Echter, het belang van een betrouwbare en valide dataset weegt zwaarder dan het risico op deze mogelijke bias.

Het LISS-panel stuurt verschillende vragenlijsten naar deelnemers, waardoor niet iedereen dezelfde dataset invult. Bij het samenvoegen van meerdere vragenlijsten betekent dus dat er dan veel mensen zijn die niet elke vraag hebben ingevuld. Het overzicht hiervan is te vinden in bijlage 1, daar staat per vraag beschreven hoeveel mensen deze vragenlijst hebben ingevuld. Dit doet echter niet af aan de betrouwbaarheid, omdat het panel werkt met een gewogen steekproef. Dit betekent dat de resultaten representatief zijn voor de populatie, zelfs als niet alle deelnemers alle vragenlijsten invullen. Uiteindelijk zijn er 3394 mensen die alle vragen hebben ingevuld die nodig zijn om dit onderzoek te doen. Dat is dus de uiteindelijke populatie van de dataset.

BESCHRIJVING VARIABELEN

TEVREDENHEID MET HET RECENT REGERINGSBELEID

Tevredenheid met het regeringsbeleid wordt gemeten aan de hand van de vraag: Hoe ontevreden of tevreden bent u in het algemeen met wat de regering in de afgelopen tijd heeft gedaan? Dit is een zelfrapportagevraag, want mensen moeten zelf aangeven hoe tevreden ze zijn met het recente regeringsbeleid. Ze krijgen hier vijf opties, namelijk zeer ontevreden (1), ontevreden (2), niet tevreden maar ook niet ontevreden(3), tevreden(4) en zeer tevreden (5). Deze variabele komt uit de Politics and Value vragenlijst van het LISS. Het is categorische ordinale variabele. Om gebruik te kunnen maken van deze variabele is deze gedichotomiseerd, omdat SPSS het niet toelaat om een mediatie-analyse te doen voor een ordinale variabele, enkel voor een dichotome of

continue variabele. Dit onderzoek kijkt uitgebreid naar de rol van vertrouwen in de overheid bij de relatie tussen economische zekerheid en sociale inbedding en vertrouwen in de overheid, dit vereist een mediatie-analyse. Omdat de oorspronkelijke variabele slechts vijf categorieën heeft, is het ook niet mogelijk om deze te benaderen als een continue variabele. Dat betekent dat het dichotomiseren de oplossing is om de analyse in SPSS uit te voeren. Hierbij is er voor gekozen om zeer ontevreden en ontevreden (0) samen te voegen en niet tevreden maar ook niet ontevreden, tevreden en zeer tevreden samen te voegen (1). Deze indeling is gekozen omdat, zoals beschreven in de inleiding, de maatschappelijke vraag speelt waarom mensen niet tevreden zijn met het recente regeringsbeleid. Deze groep wordt in deze indeling meer geïsoleerd.

SOCIALE INBEDDING

Om sociale inbedding te meten is er gebruik gemaakt van een schaalvariabele die is opgebouwd uit zes items die betrekking hebben op de ervaringen van mensen met betrekking tot hun sociale relaties. Deze vragen komen uit de Social Integration and Leisure vragenlijst. Dat gaat om de volgende vragen: Ik ervaar een leegte om me heen. Er zijn genoeg mensen waarop ik in geval van narigheid kan terugvallen. Ik ken veel mensen op wie ik volledig kan vertrouwen. Er zijn voldoende mensen met wie ik mij nauw verbonden voel. Ik mis mensen om me heen. Vaak voel ik me in de steek gelaten. De zes items hebben allemaal drie antwoordopties, namelijk: 1) ja, 2) min of meer en 3) nee.

Allereerst zijn drie van de zes items gespiegeld om te zorgen dat een hogere score nu een positievere waardering aangeeft. Dat gaat om de volgende drie vragen: Er zijn genoeg mensen waarop ik in geval van narigheid kan terugvallen, ik ken veel mensen op wie ik volledig kan vertrouwen, en er zijn voldoende mensen met wie ik mij nauw verbonden voel. Vervolgens is er gekeken naar de samenhang tussen de variabelen door middel van de Cronbach's alpha-coëfficiënt. Hieruit bleek dat deze hoog genoeg was (0,859) om te kunnen concluderen dat de items een goede samenhang vertonen.

Op basis van deze bevindingen is er een gemiddelde genomen van de scores op alle zes de items. Dit resulteerde in een schaalvariabele die een indicatie geeft van de mate waarin respondenten zich verbonden voelen met anderen en in hoeverre ze behoefte hebben aan sociale relaties.

ECONOMISCHE ZEKERHEID

De variabele economische zekerheid wordt gemeten aan de hand van de vraag: Hoe gemakkelijk of moeilijk is het voor u om een onverwachte noodzakelijke uitgave van €500 euro of meer te doen zonder daarvoor schulden te maken of geld te lenen? Dit is een zelfrapportagevraag, waarbij respondenten moeten aangeven hoe gemakkelijk of moeilijk het voor hen is om een onverwachte uitgave te doen. De antwoordopties variëren van 1 (heel gemakkelijk) tot 7 (heel moeilijk) en vormen een ordinale variabele. Een hoge score op deze variabele betekent dus dat iemand meer economisch onzeker is dan iemand met een lage score.

VERTROUWEN IN DE NEDERLANDSE OVERHEID

Vertrouwen in de Nederlandse overheid is ook gebaseerd op een zelfrapportagevraag. Daar wordt gevraagd hoeveel vertrouwen mensen hebben in de overheid. Mensen geven op een 10-puntsschaal aan hoeveel vertrouwen ze hebben, van helemaal geen vertrouwen (0) naar compleet vertrouwen (10). Deze variabele kan als continue variabele worden beschouwd in de analyse. Ook deze vraag komt uit het Politics and Value vragenlijst.

GESLACHT

In het LISS-panel heeft geslacht in de vragenlijst over achtergrondvariabelen drie antwoordcategorieën: man, vrouw en anders. Om deze variabele geschikt te maken voor statistische analyses, zijn twee dummyvariabelen gecreëerd. Eén dummyvariabele hanteert 0 voor de categorie man en 1 voor de categorie vrouw, terwijl de andere dummyvariabele 0 voor de categorie man en 1 voor de categorie anders hanteert. Deze benadering maakt het mogelijk om de vergelijking te maken tussen mannen en vrouwen en mannen en personen die de categorie "anders" hebben gekozen. Er moet worden opgemerkt dat slechts zes respondenten de categorie "anders" hebben ingevuld, waardoor deze groep te klein is om inhoudelijk zinvolle conclusies over verschillen tussen de twee groepen te trekken. Daarom is besloten deze groep niet mee te nemen.

INKOMEN

In het LISS panel wordt op verschillende manieren (bruto/netto en persoonlijk/huishouden) uitgevraagd in de vragenlijst over de achtergrondkenmerken. In deze analyse wordt het netto persoonlijk inkomen gebruikt. Op deze vraag kunnen mensen zelf invullen wat hun netto inkomen per maand is aan de hand van een aantal categorieën. Dit is een betere variabele voor de analyse dan bijvoorbeeld de vraag waar mensen hun in inkomen in cijfers geven, omdat het inherent controleert voor uitschieters. Immers, alle hoge inkomens vallen

in dezelfde categorie. De categorieën zijn: 0) Geen inkomen, 1) EUR 500 of minder, 2) EUR 501 t/m EUR 1000, 3) EUR 1001 t/m EUR 1500, 4) EUR 1501 t/m EUR 2000, 5) EUR 2001 t/m EUR 2500, 6) EUR 2501 t/m EUR 3000, 7) EUR 3001 t/m EUR 3500, 8) EUR 3501 t/m EUR 4000, 9) EUR 4001 t/m EUR 4500, 10) EUR 4501 t/m EUR 5000, 11) EUR 5001 t/m EUR 7500, 12) en meer dan EUR 7500. Deze variabele kan als continue variabele worden beschouwd in de analyse.

OPLEIDINGSNIVEAU

Opleidingsniveau wordt op verschillende manieren uitgevraagd in de vragenlijst over achtergrondkenmerken, maar om het overzichtelijk te houden gebruik ik het opleidingsniveau in CBS-categorieën (oplcats). Deze zijn: 1) basisonderwijs, 2) vmbo, 3) havo/vwo, 4) mbo, 5) hbo en 6) wo. Deze variabele kan als continue variabele worden beschouwd in de analyse.

ANALYSEOPZET

Dit onderzoek bevat twee mechanismes die worden onderzocht, elk met meerdere multipale logistische regressies. Als basis voor de regressieanalyses, zullen de individuele variabelen en de samenhang tussen die variabelen worden besproken. Hier wordt gekeken naar de verdeling binnen de variabele, dus hoe economisch zeker de mensen in de dataset zijn, hoe hun sociale inbedding is, in hoeverre ze vertrouwen hebben in de Nederlandse overheid en hoe tevreden de deelnemers aan het LISS panel zijn over het recente regeringsbeleid. Ook wordt er gekeken naar de samenhang tussen de variabelen, oftewel of er een statistisch verband is tussen de predictoren, de mediators en de uitkomstvariabele. Dit is uiteengezet in het volgende hoofdstuk. Vervolgens zal de regressieanalyse worden toegepast. De volgende paragraaf bespreekt de opzet van de regressieanalyses, de toepassing en resultaten worden besproken in het hoofdstuk hierna.

De regressieanalyse werkt met vijf modellen per mechanisme. Het eerste model is een leeg logistisch regressie model, daar zijn enkel de controlevariabelen toegevoegd. Bij het testen van het mechanisme van de invloed van economische zekerheid dient sociale inbedding als controle variabele. Bij het testen van het mechanisme van de invloed van sociale inbedding is daarentegen economische zekerheid de controlevariabele. Daarnaast wordt er ook gecontroleerd voor geslacht, opleidingsniveau en inkomen. Deze controlevariabelen zullen in alle in alle volgende modellen aanwezig zijn. Vervolgens zal in model 2 de predictor worden toegevoegd, oftewel sociale inbedding of economische zekerheid. Het derde model bevat de controlevariabelen en de mediator

vertrouwen in de Nederlandse overheid en test de invloed op tevredenheid met het recente regeringsbeleid.

Het vierde model test de invloed van de predictor op het vertrouwen in de Nederlandse overheid door een multi-pele logistische regressie, natuurlijk met de controlevariabelen. Het vijfde model is weer een regressieanalyse van tevredenheid met het recente regeringsbeleid, met daarin controlevariabelen, de onafhankelijke variabele sociale inbedding en de mediator vertrouwen in de overheid.

Hieronder, in tabel 1, staat een overzicht van de modelopbouw. Door het vijfde model te vergelijken met het tweede model wordt duidelijk of een deel van het effect van predictor op tevredenheid met het regeringsbeleid te verklaren is door de relatie tussen vertrouwen in de Nederlandse overheid.

TABEL 1: OVERZICHT ANALYSEOPZET

Model	Analyse	Uitkomstvariabele	Opgenomen variabelen
1.	Multi-pele regressie	Tevredenheid met het recente regeringsbeleid	Controlevariabelen
2.	Multi-pele regressie	Tevredenheid met het recente regeringsbeleid	Controlevariabelen, predictor
3.	Multi-pele regressie	Tevredenheid met het recente regeringsbeleid	Controlevariabelen, vertrouwen in de Nederlandse overheid
4.	Multi-pele regressie	Vertrouwen in de Nederlandse overheid	Controlevariabelen, predictor
5.	Multi-pele regressie	Tevredenheid met het recente regeringsbeleid	Controlevariabelen, predictor, vertrouwen in de Nederlandse overheid

Door middel van deze regressies kan worden onderzocht welke factoren de tevredenheid met het regeringsbeleid kunnen verklaren. Door de controlevariabelen is de invloed die de voorspellende variabele heeft op de afhankelijke variabele beter uit te lezen. Om de twee voorspellende verbanden te vergelijken zal uiteindelijk een vergelijking worden gemaakt tussen de rol van sociale inbedding en economische zekerheid op tevredenheid met het recente regeringsbeleid. Dat wordt gedaan aan de hand van de vergelijking tussen model 2 en model 5, zoals hierboven beschreven, bij de twee verschillende mechanismes.

RESULTATEN

BESCHRIJVENDE STATISTIEKEN

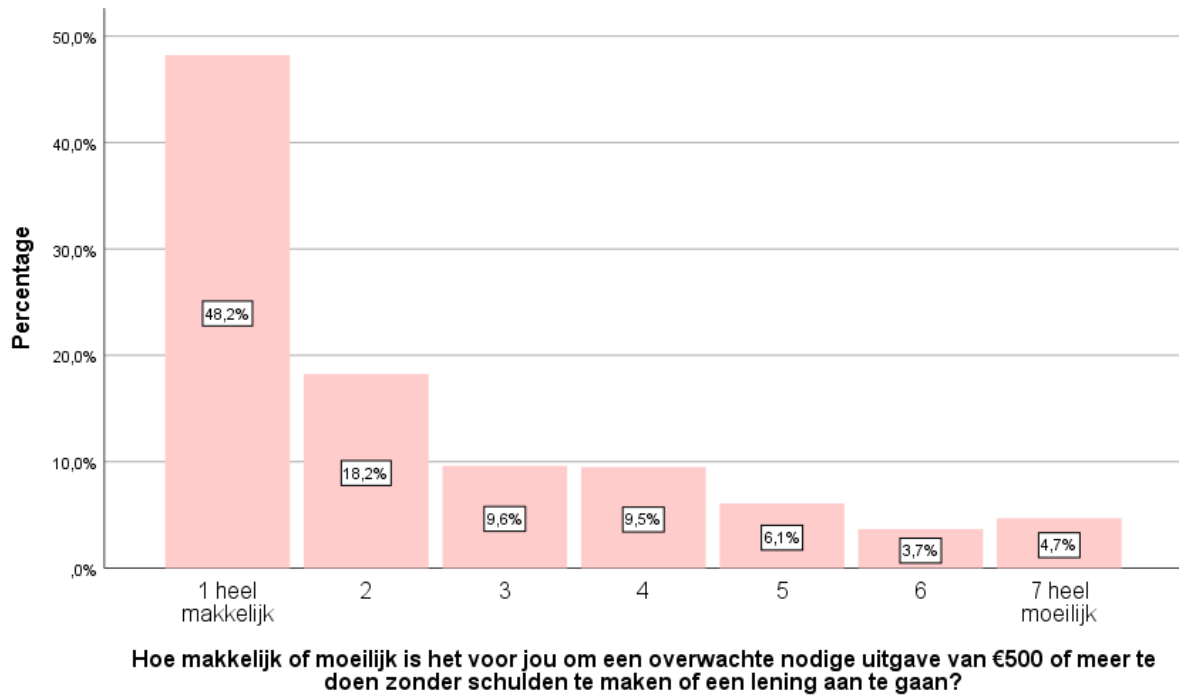
UNIVARIATE STATISTIEKEN

In deze paragraaf worden univariate statistieken van de variabelen in de twee analyses beschreven, dat wil zeggen dat het hier inzichtelijk wordt hoe deze verdeeld zijn.

TABEL 2: UNIVARIATE STATISTIEKEN

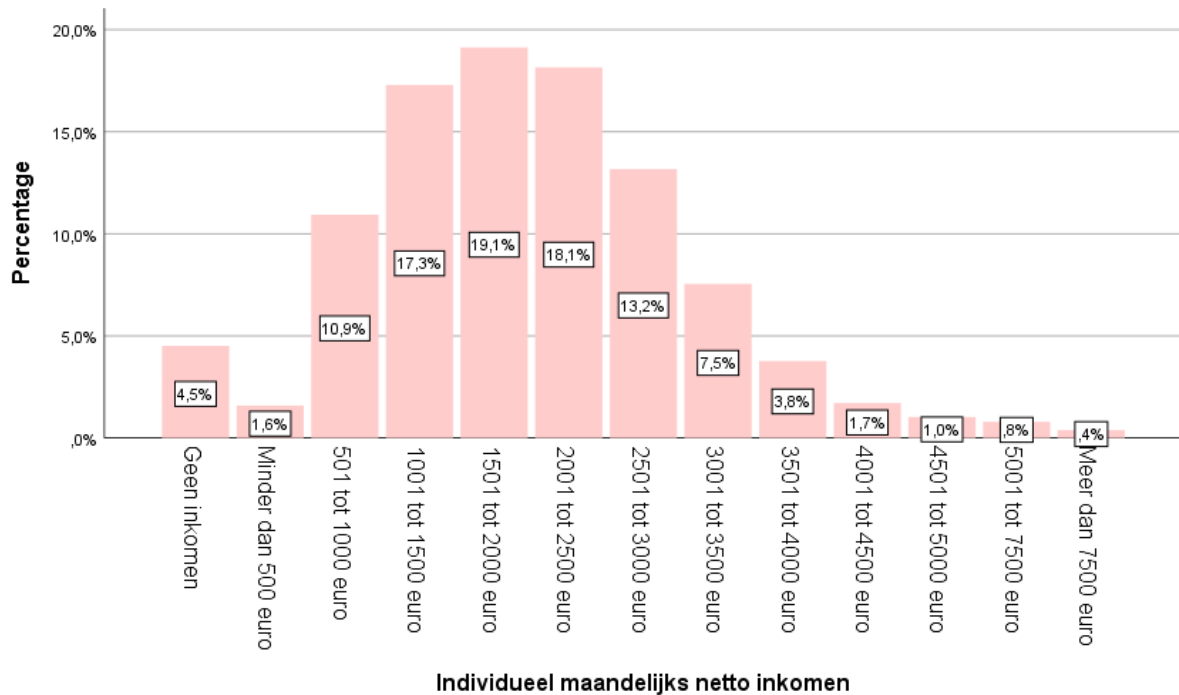
	Gemiddelde*	SD	N	Minimum	Maximum
6. Economische zekerheid	2.37	1.77	3394	1	7
7. Sociale inbedding	2.69	0.42	3394	1	3
8. Vertrouwen in de Nederlandse overheid	4.94	2.33	3394	0	10
9. Tevredenheid met het het regeringsbeleid (percentage tevreden)	51.8%		3394		
10. Geslacht (percentage man of anders)	45.8%		3394		
11. Inkomen	4.24	2.35	3394	0	12
12. Opleidingsniveau	3.94	1.48	3394	1	6

Wat betreft tevredenheid met het regeringsbeleid is de groep die tevreden (51.8%) net iets groter dan de groep die niet tevreden is (48.2%), ook te zien in de tabel hierboven. Dat betekent dat bijna de helft van de mensen niet tevreden is met het recente regeringsbeleid, wat een erg grote groep is. Wat betreft economische zekerheid geven mensen overwegend aan dat het voor hen redelijk makkelijk is om een onverwachte uitgave van €500 te dekken, zie ook figuur 3 hieronder. De economische zekerheid in Nederland is dus scheef verdeeld. Hierbij is het voor een grote groep (48,2%) heel makkelijk. In figuur 3 hieronder wordt duidelijk dat het voor steeds minder mensen moeilijk zou zijn om een onverwachte uitgave van €500 euro te moeten doen. De uitzondering hierop is de groep mensen die het moeilijk vindt, de laatste groep is namelijk groter dan de voorgaande groep.

FIGUUR 3: ECONOMISCHE ZEKERHEID

Ook sociale inbedding is scheef verdeeld, mensen geven aan dat zij over het algemeen een goede sociale inbedding hebben. Daarnaast blijkt uit figuur 4 dat er ook veel mensen zijn die aangeven zelf geen inkomen te hebben. Dat gaat om meer dan 500 mensen. Dat wordt duidelijk uit de figuur hieronder.

FIGUUR 4: INKOMEN

BIVARIATE STATISTIEKEN

Deze paragraaf bespreekt de samenhang tussen de variabelen die in de analyses worden meegenomen. Deze relaties zijn terug te vinden in tabel 3. Tussen economische zekerheid en vertrouwen in de overheid is een negatieve associatie gevonden (-.266, $p < .01$). Dat betekent dat hoe moeilijker mensen het hebben om een onverwachte uitgave te dekken van 500 euro, hoe minder vertrouwen ze hebben in de overheid. Een afname in economische zekerheid betekent dus een afname in het vertrouwen in de overheid. Het gaat hier om een redelijk hoge correlatie, deze twee dingen hangen dus redelijk sterk samen. Ook is er een kleine negatieve associatie tussen economische zekerheid en tevredenheid met het regeringsbeleid (-.084, $p < .01$). Ook hiervoor geldt dus hoe meer economisch onzeker mensen zijn, hoe minder tevreden ze zijn met het regeringsbeleid. Belangrijk om te benoemen is dat dit een kleine associatie is. Voor sociale inbedding en vertrouwen in de overheid geldt eveneens dat er een positief verband is gevonden (.139, $p < .01$). Daaruit blijkt dat mensen met een betere sociale inbedding meer vertrouwen hebben in de overheid. Dit is middelmatig sterk verband. Ook wanneer wordt gekeken naar de relatie tussen sociale inbedding en tevredenheid met het regeringsbeleid blijkt dat daar een kleine positieve relatie is (.067, $p < .01$). Mensen met een goede sociale inbedding zijn over het algemeen dus meer tevreden met het recente regeringsbeleid dan mensen met een minder goede sociale inbedding. Over het algemeen geldt dus dat de effecten klein zijn, maar dat ze wel statistisch significant zijn. Daarbij moet worden opgemerkt dat er een zeer sterke positieve relatie is tussen vertrouwen in de Nederlandse overheid en de tevredenheid met recente regeringsbeleid (.614, $p < .01$). Mensen met veel vertrouwen in de overheid zijn dus veel meer tevreden met het recente regeringsbeleid dan mensen die geen vertrouwen hebben in de Nederlandse overheid.

TABEL 3: ASSOCIATIEMATEN

Variabele	1	2	3	4	5	6	7
1. Tevredenheid met het recente regeringsbeleid	-						
2. Economische zekerheid	-.084***a	-					
3. Sociale inbedding	.067***a	-.246***b	-				

4. Vertrouwen in de Nederlandse overheid	.638*** ^a	-,226*** ^b	.139*** ^a	-			
5. Geslacht	.024 ^c	.071*** ^a	.033 ^a	-.013 ^a	-		
6. Inkomen	.059*** ^a	-.228*** ^b	.119*** ^b	.145*** ^b	-.385*** ^a	-	
7. Opleidingsniveau	.040*** ^a	-.225*** ^b	.091*** ^b	.162*** ^b	-.065*** ^a	.401*** ^b	-

* $p < .05$. ** $p < .01$.

^a De Spearman's r_s wordt gerapporteerd, ^b De Pearson's r wordt gerapporteerd, ^c De Phi-correlatie wordt gerapporteerd

MODELEVALUATIE

Om een goede analyse te kunnen doen van de data, is het nodig om een aantal zaken te controleren. Het gaat daarbij de assumpties die horen bij een logistische regressie, welke uitbijters er in de dataset zitten en hoe hier is mee omgegaan en om de kwaliteit van het model. Deze paragraaf zal deze zaken achtereenvolgend beschrijven.

Bij een logistische regressie geldt enkel de assumptie dat de dataset bestaat uit onafhankelijke waarnemingen. Zoals uiteengezet in het methodologiehoofdstuk, onder de beschrijving van de dataset, wordt aan deze assumptie niet volledig voldaan bij dit onderzoek. Er zitten immers meerdere mensen uit hetzelfde huishouden in deze dataset, wat betekent dat de waarnemingen niet volledig onafhankelijk zijn. De reden dat er toch is voor gekozen om door te gaan met de analyse, is dat er anders een selecte steekproef zou ontstaan. Daar zouden mannen en mensen met een hoger inkomen in oververtegenwoordigd zijn, terwijl vrouwen en mensen met een lager inkomen ondervertegenwoordigd zijn. Dat komt omdat er meer mannen huishoudhoofd zijn, en dat deze huishoudhoofd een hoger inkomen hebben. Daarnaast betekent het delen van het huishouden niet per definitie het delen van opvattingen over tevredenheid met het regeringsbeleid of sociale inbedding. Voor economische zekerheid is dat anders, omdat meerdere gezinsleden mogelijk hun inkomens samenvoegen. Hierbij geldt echter wel dat het gaat over de ervaren economische zekerheid, iets wat ook tussen gezinsleden kan verschillen. Al met al is er dus gekozen om ondanks dat aan deze assumptie niet volledig voldaan is, toch door te gaan met het onderzoek.

Daarnaast is er een analyse gedaan voor outliers, deze is in volledigheid te vinden in bijlage 3. Hieruit bleek geen noodzaak te zijn om cases uit de analyse te halen. Ook is er gecontroleerd op multicollineariteit, daar was geen sprake van. Ook deze analyse is zijn volledigheid te vinden in bijlage 3. Ook de uitgebreide modevaluatie over de verklaarde variantie is te vinden in bijlage 3.

HYPOTHESETOETSING

Om mijn onderzoeksvraag te beantwoorden zullen hier in totaal negen hypothesen getest. Zoals beschreven in de methodologiesectie, is er sprake van 2 mechanismes. Het gaat om de relatie tussen economische zekerheid en tevredenheid met het recente regeringsbeleid en de relatie tussen sociale inbedding en de tevredenheid met het recente regeringsbeleid. Voor elk mechanisme geldt dat vertrouwen in de Nederlandse overheid een mediator is. Deze mechanismes kennen elk vijf modellen, die vier hypothesen per mechanisme testen. Als laatste worden de twee analyses vergeleken, om de negende hypothese te testen. De resultaten in dit hoofdstuk zullen per mechanisme worden besproken, eerst de relatie tussen sociale inbedding en tevredenheid met het recente regeringsbeleid en daarna de relatie tussen economische zekerheid en tevredenheid met het recente regeringsbeleid. Afsluitend wordt er een vergelijking gemaakt tussen de beide mechanismes. De hypothesen zijn, zoals eerder beschreven, als volgt:

1. Als mensen een betere sociale inbedding hebben zijn zij meer tevreden met het regeringsbeleid dan mensen die een mindere sociale inbedding hebben.
2. Het effect dat mensen die een betere sociale inbedding hebben meer tevreden zijn met het regeringsbeleid, wordt deels verklaard door hun vertrouwen in de Nederlandse overheid.
3. 3. Als mensen een betere sociale inbedding hebben, hebben zij meer vertrouwen in de Nederlandse overheid.
4. Als mensen meer vertrouwen hebben in de Nederlandse overheid zijn zij tevredener met het recente regeringsbeleid.
5. Mensen die meer economische zekerheid hebben zijn meer tevreden met het regeringsbeleid dan mensen die minder economische zekerheid hebben.
6. Het effect dat mensen die meer economische zekerheid hebben meer tevreden zijn met het regeringsbeleid, wordt verklaard door hun vertrouwen in de Nederlandse overheid.

7. Als mensen meer economische zekerheid hebben, hebben zij meer vertrouwen in de Nederlandse overheid.
8. Als mensen meer vertrouwen hebben in de Nederlandse overheid zijn zij tevredener met het recente regeringsbeleid.
9. Zowel economische zekerheid als sociale inbedding spelen een rol in de tevredenheid met het recente regeringsbeleid.

SOCIALE INBEDDING, VERTROUWEN IN DE OVERHEID EN TEVREDENHEID MET HET REGERINGSBELEID

DIRECT EFFECT VAN SOCIALE INBEDDING OP TEVREDENHEID MET HET REGERINGSBELEID

Het directe effect van sociale inbedding op tevredenheid met het regeringsbeleid, gecontroleerd voor geslacht, opleidingsniveau, inkomen en economische zekerheid wordt getest in model 2. Uit dit model, te zien in de tabel hieronder, blijkt dat een betere sociale inbedding leidt tot meer tevredenheid met het regeringsbeleid ($B=.242$; $p=.004$; $OR=1.274$). Hoe beter de sociale inbedding van de respondent, hoe groter de kans dat die tevreden is met het recente regeringsbeleid. Het verband is ook statistisch significant. Dat betekent dat hypothese 1: *Als mensen een betere sociale inbedding hebben zijn zij meer tevreden met het regeringsbeleid dan mensen die een mindere sociale inbedding hebben* kan worden aangenomen.

TABEL 4: LOGISTISCHE REGRESSIE MET ALS UITKOMST VARIABLE TEVREDENHEID MET HET RECENTE REGERINGSBELEID (N=3394)

Variabele	Model 1			Model 2			Model 3			Model 5		
	B (SE)	Odds-ratio	Sig.	B (SE)	Odds-ratio	Sig.	B (SE)	Odds-ratio	Sig.	B (SE)	Odds-ratio	Sig.
Constant	-.098 (.146)	.907	.503	-.757 (.273)	.469	.006	-	.016	.000	-	.016	.000
Geslacht	.197 (.075)	1.218	.009	.180 (.022)	1.208	.012	.165 (.096)	1.179	.086	.165 (.096)	1.011	.646
Opleidingsniveau	.007 (.026)	1.007	.777	.006 (.026)	1.006	.813	-.124 (.034)	.883	.000	-.124 (.034)	.883	.000
Inkomen	.046 (.019)	.1047	.017	.043 (.019)	1.044	.025	.011 (.025)	1.011	.644	.011 (.025)	1.011	.646
Economische zekerheid	-.095 (.021)	.909	.000	-.082 (.022)	.921	.000	.056 (.029)	1.058	.048	.057 (.029)	1.058	.052
Sociale inbedding	-	-	-	.242 (.085)	1.274	.004	-	-	-	.005 (.111)	1.005	.967
Vertrouwen in de overheid	-	-	-	-	-	-	.860 (.030)	2.363	.000	.860 (.030)	2.363	.000
Deviance (-2LL)	4664.319			4656.070			3108.610			3108.609		
X ² -toets (sig.)	40.553 (<.01)			48.782 (<.01)			1596.242 (<.01)			1596.244 (<.01)		

Hosmer-Lemeshowtest (sig.).	16.590 (.035)	20.670 (.008)	52.944 (<.01)	53.062 (<.01)
Pseudo R ² *	.016	.019	.500	.500

*In deze analyse wordt de Nagelkerke R² gebruikt als pseudo R²

TABEL 5: MULTIPELE REGRESSIE MET ALS UITKOMST VARIABELE VERTROUWEN IN DE NEDERLANDSE OVERHEID (N=3394)

Variabele	Model 4		
	B	SE	Sig.
Constant	3.273	.302	.000
Geslacht	.151	.022	.072
Opleidingsniveau	.150	.029	.000
Inkomen	.065	.022	.002
Economische zekerheid	-.228	.024	.000
Sociale inbedding	.445	.094	.000
F Change	53.733		
R ² adjusted	.073		

MEDIATIE-EFFECT VAN VERTROUWEN IN DE NEDERLANDSE OVERHEID

Om het mediatie-effect te meten worden drie hypothesen getest. De eerste hypothese dat *als mensen een betere sociale inbedding hebben, zij meer vertrouwen in de Nederlandse overheid hebben* wordt getest in model 4. Hieruit blijkt dat mensen met een betere sociale inbedding meer vertrouwen hebben in de Nederlandse overheid (B=.445; p<0.01). Dit is een significant verband. Dat betekent dat deze hypothese kan worden aangenomen. Daarna is de tweede hypothese getest: *Als mensen meer vertrouwen hebben in de Nederlandse overheid zijn zij tevredener met het recente regeringsbeleid*. Uit model 3 komt naar voren dat hoe meer vertrouwen mensen hebben in de Nederlandse overheid, hoe meer tevreden ze zijn met het recente regeringsbeleid (B=.860; p<.01; OR=2.363). Ook hier is sprake van een significant verband, wat betekent dat ook deze hypothese kan worden aangenomen. Om het mediatie-effect te toetsen, is model 5 vergeleken met model 2. De invloed van sociale inbedding is afgenomen in model 5 (B.005; P=.967; OR=1.005) ten opzichte van model 2 (B=.242; p=.004; OR=1.274). Ook is in model 5 het verband tussen sociale inbedding en tevredenheid met recente regeringsbeleid niet meer statistisch significant. Dat betekent dat er een mediërend effect is van vertrouwen in de Nederlandse overheid op de relatie tussen sociale inbedding en tevredenheid met het recente regeringsbeleid, gecontroleerd voor geslacht, opleidingsniveau, inkomen en economische zekerheid.

De hypothese dat *het effect dat mensen die een betere sociale inbedding hebben meer tevreden zijn met het regeringsbeleid, wordt deels verklaard door hun vertrouwen in de Nederlandse overheid* kan dus ook worden aangenomen.

ECONOMISCHE ZEKERHEID, VERTROUWEN IN DE OVERHEID EN TEVREDENHEID MET HET REGERINGSBELEID

DIRECT EFFECT VAN ECONOMISCHE ZEKERHEID OP TEVREDENHEID MET HET REGERINGSBELEID

Het directe effect van economische zekerheid op tevredenheid met het regeringsbeleid, gecontroleerd voor geslacht, opleidingsniveau, inkomen en sociale inbedding wordt getest in model 2, zoals te zien in tabel 6. Uit dit model blijkt dat meer economische zekerheid leidt tot meer tevredenheid met het regeringsbeleid ($B = -.082$; $p < .01$; $OR = .921$). Immers, een hogere score op economische zekerheid betekent dat mensen meer economische onzekerheid ervaren. Mensen met een hogere score op economische zekerheid hebben, hebben 0,921 zoveel kans om tevreden te zijn met het regeringsbeleid dan mensen met een lagere sociale inbedding. Oftewel, minder economische zekerheid leidt tot minder tevredenheid met het recente regeringsbeleid. Het verband is ook statistisch significant. Dat betekent dat hypothese 1: *Als meer economische zekerheid hebben zijn zij meer tevreden met het regeringsbeleid dan mensen met minder economische zekerheid* kan worden aangenomen.

TABEL 6: LOGISTISCHE REGRESSIE MET ALS UITKOMST VARIABELE TEVREDENHEID MET HET RECENTE REGERINGSBELEID (N=3394)

Variabele	Model 1			Model 2			Model 3			Model 5		
	B (SE)	Odds-ratio	Sig.	B (SE)	Odds-ratio	Sig.	B (SE)	Odds-ratio	Sig.	B (SE)	Odds-ratio	Sig.
Constant	-1.243 (.241)	.289	.000	-.757 (.273)	.469	.006	-3.810 (.335)	.022	.000	-4.154 (.380)	.016	.000
Geslacht	.193 (.075)	1.213	.010	.189 (.075)	1.208	.012	.161 (.096)	1.175	.094	.165 (.096)	1.179	.087
Opleidingsniveau	.018 (.026)	1.018	.497	.006 (.026)	1.006	.813	-.131 (.034)	.878	.000	-.124 (.034)	.883	.000
Inkomen	.058 (.019)	1.060	.002	.043 (.019)	1.044	.025	.002 (.024)	1.002	.935	.011 (.025)	1.011	.646
Sociale inbedding	.310 (.082)	1.363	.000	.242 (.085)	1.274	.004	-.039 (.030)	.962	.724	.005 (.111)	1.005	.967
Economische zekerheid	-	-	-	-.082	.921	.000	-	-	-	.057 (.029)	1.058	.052
Vertrouwen in de overheid	-	-	-	-	-	-	.864 (.030)	2.349	.000	.860 (.030)	2.363	.000

Deviance (-2LL)	4670.658	4656.070	3111.420	3108.609
X ² -toets (sig.)	34.195 (<.01)	48.782 (<.01)	1592.432 (<.01)	1596.244 (<.01)
Hosmer-Lemeshowtest (sig.)	10.389 (.239)	20.670 (.008)	46.683 (<.01)	53.062 (<.01)
Pseudo R ² *	.013	.019	.499	.500

*In deze analyse wordt de Nagelkerke R² gebruikt als pseudo R²

MEDIATIE-EFFECT VAN VERTROUWEN IN DE NEDERLANDSE OVERHEID

Om het mediatie-effect te meten worden drie hypothesen getest. De eerste hypothese dat *als mensen meer economische zekerheid hebben, zij meer vertrouwen in de Nederlandse overheid hebben* wordt getest in model 4, te zien in tabel 5 in de vorige paragraaf. Hieruit blijkt dat mensen met een betere sociale inbedding meer vertrouwen hebben in de Nederlandse overheid (B=-.228; p<0.01). Ook hier is het belangrijk om op te merken dat een hoge score op economische zekerheid betekent dat mensen meer economische onzekerheid hebben dan mensen met een lage score. Dit is een significant verband. Dat betekent dat deze hypothese kan worden aangenomen. Daarna is de tweede hypothese getest: *Als mensen meer vertrouwen hebben in de Nederlandse overheid zijn zij tevredener met het recente regeringsbeleid*. Uit model 3 blijkt dat mensen met meer vertrouwen in de Nederlandse overheid meer tevreden zijn met het recente regeringsbeleid (B=.864; p<.01; OR=2.349). Ook hier is sprake van een significant verband, wat betekent dat ook deze hypothese kan worden aangenomen. Om het mediatie-effect te toetsen, is model 5 vergeleken met model 2. De invloed van economische zekerheid is afgenomen in model 5 (B=.057; P=.052; OR=1.058) ten opzichte van model 2 (B=-.082; p<.01; OR=.921). De relatie tussen economische zekerheid en tevredenheid met het regeringsbeleid is nu positief (.057) en niet meer statistisch significant. Dat betekent dat er een mediërend effect is van vertrouwen in de Nederlandse overheid op de relatie tussen economische zekerheid en tevredenheid met het recente regeringsbeleid, gecontroleerd voor geslacht, opleidingsniveau, inkomen en sociale inbedding. De hypothese dat *het effect dat mensen die een betere sociale inbedding hebben meer tevreden zijn met het regeringsbeleid, wordt deels verklaard door hun vertrouwen in de Nederlandse overheid* kan dus ook worden aangenomen.

VERGELIJKING SOCIALE INBEDDING EN ECONOMISCHE ZEKERHEID

Aan de hand van de twee analyses kan worden gesteld dat zowel de sociale inbedding en de economische zekerheid de tevredenheid met de regeringsbeleid voorspellen. Echter kan worden gesteld dat deze twee relaties voornamelijk te verklaren zijn uit de rol die vertrouwen in de Nederlandse overheid. De laatste

hypothese dat *zowel economische zekerheid als sociale inbedding een rol spelen in de tevredenheid met het recente regeringsbeleid* kan dus worden aangenomen. De rol van die twee effecten is echter te verklaren uit het vertrouwen dat mensen hebben in de Nederlandse overheid.

CONCLUSIE EN DISCUSSIE

Deze scriptie onderzocht of de mechanisme van de theorie van prestatie en de culturele verklaring voor politiek vertrouwen ook kunnen worden toegepast op de tevredenheid met recente regeringsbeleid, aan de hand van negen hypothesen. Daarin lag een specifieke focus op economische zekerheid en culturele inbedding. De resultaten van deze studie, zoals duidelijk uiteengezet in de resultatensectie, laten zien wat de invloed van economische zekerheid op de mate van tevredenheid met het regeringsbeleid, en het feit dat vertrouwen in de Nederlandse overheid hierbij een medierende rol speelt. De aanvankelijke hypothesen die stelden dat zowel economische zekerheid als sociale inbedding van invloed zijn op de mate van tevredenheid met het regeringsbeleid, zijn bewezen. Echter is het cruciaal om op te merken dat voor beide mechanismen geldt dat de voor deze relaties het vertrouwen in de Nederlandse overheid als mediator. Ook dat betekent dat de vooraf opgestelde hypothesen over het mediatie-effect stand houden. Voor economische zekerheid geldt dat er een directe relatie met tevredenheid met het recente regeringsbeleid overblijft. Dat is niet het geval voor sociale inbedding. Omdat deze scriptie de theorie gebruikte die gebaseerd was op de rol van politiek vertrouwen is dat te verwachten (Lühiste, 2006). Als resultaat kan geconcludeerd worden dat hoe tevreden mensen zijn met het recente regeringsbeleid vooral wordt beïnvloed door hoeveel vertrouwen ze hebben in de Nederlandse overheid. Tegelijkertijd spelen zowel sociale inbedding als economische zekerheid ook een belangrijke rol bij dit verband, een bevestiging van de laatste hypothese. Dit onderzoek draagt daardoor bij aan een dieper begrip van wat invloed heeft op hoe mensen regeringsbeleid zien en hoe ze vertrouwen hebben in de instituties.

Dit onderzoek had echter ook een aantal limitaties, voornamelijk dat er niet een compleet onafhankelijke steekproef is. Dat maakt het lastiger om dit onderzoek toe te passen op de situatie van gezinnen, in plaats van individuen. Daarnaast is economische zekerheid gemeten aan de inschatting die mensen maken over in hoeverre ze een onverwachte uitgave kunnen dekken. Dit vormt slechts een enkel aspect van economische zekerheid, en toekomstig onderzoek zou rekening moeten houden met bijkomende aspecten, zoals de dreiging

van baanverlies, de effecten van veranderende belastingen en toeslagen, en de specifieke vorm van arbeidscontracten (zoals vast versus tijdelijk contract en loondienst versus zelfstandige). Dat zegt immers meer over een langdurige vorm van economische zekerheid. Het zou wenselijk zijn om meer onderzoek te doen naar dit mechanisme, bijvoorbeeld het verschil tussen ervaren economische zekerheid en daadwerkelijke economische zekerheid. Hierin ligt ook een rol de arbeidssociologie, omdat economische zekerheid verder gaat dat enkel het kunnen dekken van een onverwachte uitgave. Ook wat betreft sociale inbedding is er meer ruimte voor nader onderzoek. Hierbij zou bijvoorbeeld netwerkanalyse een goede onderzoeksmethode zijn. wat de mogelijkheid biedt om de structuur van relaties bij mensen die tevreden zijn met hun sociale contacten in kaart te brengen. Hiermee kan worden onderzocht welke delen van sociale inbedding bijdragen aan tevredenheid, zoals de kwantiteit of diversiteit van relaties. Dat ontbrak in dit onderzoek. Een ander aspect van onderzoek zou kunnen zijn of er verschillen zijn in de sociale inbedding tussen verschillende groepen in de samenleving. Hierbij kan worden gedacht aan groepen met een migratieachtergrond, mensen met een queer-identiteit, mensen met een specifieke religieuze achtergrond of diversiteit in etnische groepen.

Nu blijkt dat economische zekerheid en sociale inbedding een aantoonbare invloed uitoefenen op de tevredenheid met het regeringsbeleid, via de mediatie van vertrouwen in de Nederlandse overheid, zijn er enkele beleidsaanbevelingen te maken. Ten eerste is het belangrijk de economische zekerheid van individuen te versterken. Deze versterking kan door een verhoging van het minimumloon of door het creëren van een robuust sociaal vangnet. Dat vraagt om een gezamenlijke inspanning van zowel nationale als lokale overheden, met als doel het waarborgen van een stabiele uitgangspositie voor inwoners. Daarnaast blijkt ook het verbeteren van sociale inbedding manier te zijn om de tevredenheid met het actuele regeringsbeleid te verhogen. Dit vereist veelal het invoeren van indirecte maatregelen, zoals initiatieven gericht op het aanpakken van eenzaamheid via het faciliteren van sociale interacties. Dit kan gedaan worden via diverse instituten binnen de maatschappij, zoals bijvoorbeeld overheidsinstanties en sociale groeperingen zoals gebedshuizen en verenigingen. De verbinding tussen economische positie en participatie in het sociale leven suggereert dat de versterking van economische zekerheid een positieve impact kan hebben op sociale interacties. In dit opzicht kan het verhogen van economische zekerheid ook bijdragen aan het bevorderen van de bredere sociale cohesie. In het kort illustreert dit onderzoek dat er meerdere kanalen zijn waardoor de tevredenheid met het regeringsbeleid kan worden bevorderd. Beleidsinitiatieven die zich richten op het versterken van economische

zekerheid en sociale interacties kunnen beide de tevredenheid met het recente regeringsbeleid en daarmee het vertrouwen in de overheid verhogen. Daarbij moeten zowel de overheid als het maatschappelijk middenveld zich inzetten om een veerkrachtigere en meer samenhangende gemeenschap te maken.

BIBLIOGRAFIE

Almond, G., & Verba, S. (1963). *The Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in Five Nations*. Princeton: Princeton Legacy Library.

Christensen, T., & Læg Reid, P. (2005). Trust in Government: The Relative Importance of Service Satisfaction, Political Factors, and Demography. *Public Performance & Management Review*, vol 28 , pp. 487-511.

Delhey, J., & Newton, K. (2005). Predicting cross-national levels of social trust: Global pattern or Nordic exceptionalism? *European Sociological Review*, vol 21-4, pp. 311-327.

Diener, E., Oishi, S., & Lucas, R. E. (2003). Personality, culture, and subjective well-being: emotional and cognitive evaluations of life. *Annual review of psychology*, vol 54, pp. 403-425.

Glatz, C., & Schwerdtfeger, A. (2022). Disentangling the Causal Structure Between Social Trust, Institutional Trust, and Subjective Well-Being. *Social Indicators Research* , pp. 1323-1348.

Groenewoud, N. (2022, September 22). *Jongerentak VVD: ook voor herstel van vertrouwen in de politiek is het goed als Mark Rutte een opvolger krijgt*. Opgehaald van EenVandaag:
<https://eenvandaag.avrotros.nl/item/jovd-ook-voor-herstel-van-vertrouwen-in-de-politiek-is-het-goed-als-mark-rutte-een-opvolger-krijgt/>

Hacker, J. S. (2009). *The Great Risk Shift - Revised Version*. Oxford: Oxford University Press.

Hetherington, M. J. (1998, December). The Political Relevance of Political Trust. *The American Political Science Review*, volume 92-4, pp. 791-808.

Levi, M., & Stoker, L. (2000). Political Trust and Trustworthiness. *Annual Review of Political Science*, vol 3, pp. 475-507.

- LISS panel. (2022). *About the panel*. Opgehaald van Liss Data: <https://www.lissdata.nl/about-panel>
- LISS Panel. (2022). *LISS panel*. Opgehaald van Tilburg University: [lissdata.nl](https://www.lissdata.nl)
- Lühiste, K. (2006). Explaining trust in political institutions Some illustrations from the Baltic states. *Communist and Post-Communist Studies*, pp. 475-496.
- NOS. (2022, September 20). *Enquête: vertrouwen in de politiek is enorm laag*. Opgehaald van NOS: <https://nos.nl/collectie/13915/artikel/2445243-enquete-vertrouwen-in-de-politiek-is-enorm-laag>
- Op1. (2022, September 19). *Pieter Klok: "Er dreigt een onbestuurbaar land te ontstaan"*. Opgehaald van Op1 : <https://op1npo.nl/2022/09/19/pieter-klok-rennie-rijpma-en-rene-moerland-blikken-vooruit-op-prinsjesdag/>
- Schelde, A. v. (2022, September 22). *Tevredenheid met kabinet op dieptepunt*. Opgehaald van I&O Research: <https://www.ioresearch.nl/actueel/tevredenheid-met-kabinet-op-dieptepunt/>
- Scheve, K., & Slaughter, M. (2004, Oktober). Economic Insecurity and the Globalization of Production. *American Journal of Political Science*, pp. 662-674.
- Soest, H. v. (2022, September 1). *Vertrouwen in de politiek blijft laag: onvrede over daadkracht*. Opgehaald van AD: <https://www.ad.nl/politiek/vertrouwen-in-de-politiek-blijft-laag-onvrede-over-daadkracht~add01934/>
- Uslaner, E. M. (2002). *The moral foundations of trust*. Cambridge University Press.
- Vogel, P. (2022, Maart 24). *Hoe herstellen we het vertrouwen in de politiek?* Opgehaald van: <https://platformoverheid.nl/artikel/hoe-herstellen-we-het-vertrouwen-in-de-politiek/>
- Waal, T. d. (2022, September 28). *In Den Haag: Vertrouwen*. Opgehaald van De Groene Amsterdammer: <https://www.groene.nl/artikel/vertrouwen-2022-09-28>
- Weeda, F. (2022, Juli 10). *Wat betekent de omgekeerde Nederlandse vlag?* Opgehaald van NRC: <https://www.nrc.nl/nieuws/2022/07/10/overal-omgekeerde-nederlandse-vlaggen-2-a4136055>

Wroe, A. (2016). Economic Insecurity and Political Trust in the United States. *American Politics Research*, vol 44-1, pp. 131-161.

BIJLAGE 1

Deze bijlage geeft eerst de beschrijvende statistieken voorafgaand aan de bewerking en daarna het proces van het filteren van de data. Vervolgens beschrijft het de operationalisaties, zoals ook al beschreven in het methode hoofdstuk. Als laatste geeft het de beschrijvende statistieken en de frequentieverdelingen zoals deze uiteindelijk in de dataset zitten, na de filter en de operationalisatie.

BESCHRIJVENDE STATISTIEKEN VOORAFGAAND AAN DE BEWERKING

Dit dele van de bijlage geeft de syntax en de univariate statistieken van de originele variabelen zoals ze in de dataset zitten. Voor alle variabelen geldt 'ik weet het niet' als missende waarde (-9 in de datasetEr is voor elke variabele zowel de verdeling en de vijfpuntsanalyse te zien.

SYNTAX

Univariate statistische analyse, voor de missing data-analyse

```
FREQUENCIES VARIABLES=geslacht oplcat nettocat ci22o005 cv22n001 cs21n284 cs21n285 cs21n286  
cs21n287 cs21n288 cs21n289 ci22o355 cv22n013
```

```
/ORDER=ANALYSIS.
```

```
GRAPH
```

```
/BAR(SIMPLE)=COUNT BY cv22n001.
```

```
GRAPH
```

```
/BAR(SIMPLE)=COUNT BY ci22o005.
```

```
GRAPH
```

```
/BAR(SIMPLE)=COUNT BY geslacht.
```

```
GRAPH
```

```
/BAR(SIMPLE)=COUNT BY oplcat.
```

```
GRAPH
```

```
/BAR(SIMPLE)=COUNT BY nettocat.
```

```
GRAPH
```

```
/BAR(SIMPLE)=COUNT BY cs21n284.
```

```
GRAPH
```

```
/BAR(SIMPLE)=COUNT BY cs21n285.
```

```
GRAPH
```

```
/BAR(SIMPLE)=COUNT BY cs21n286.
```

```
GRAPH
```

```
/BAR(SIMPLE)=COUNT BY cs21n287.
```

```
GRAPH
```

```
/BAR(SIMPLE)=COUNT BY cs21n288.
```

```
GRAPH
```

```
/BAR(SIMPLE)=COUNT BY cs21n289.
```

```
GRAPH
```

```
/BAR(SIMPLE)=COUNT BY ci22o355.
```

```
GRAPH
```

```
/BAR(SIMPLE)=COUNT BY cv22n013.
```

UNIVARIATE STATISTIEKEN EN FREQUENTIEVERDELING

TABEL 3: UNIVARIATE STATISTIEKEN VOOR MISSING DATA ANALYSE

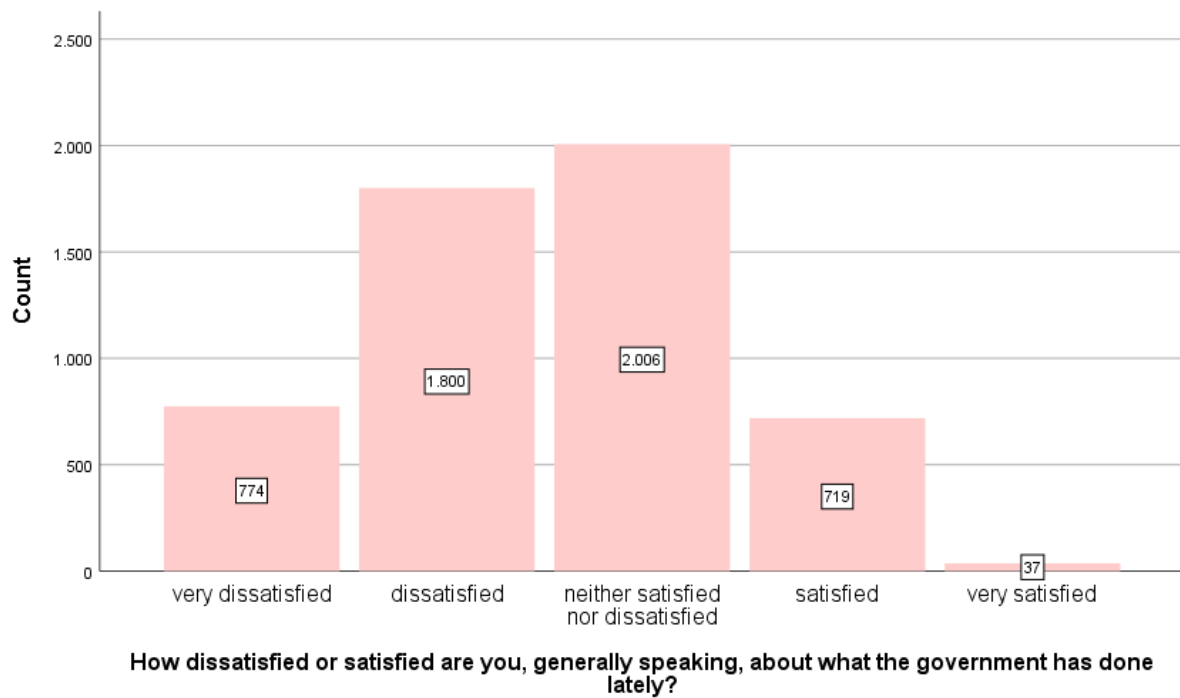
Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Confidence: the Dutch government	5270	0	10	4,94	2,337
Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories	6557	1	6	3,94	1,479
Personal net monthly income in categories	6200	0	12	4,24	2,346
How easy or hard is it for you to go to unexpected essential expenses of € 500 or more without getting into debt or contracting a loan?	4979	1	7	2,37	1,768
Tevredenheid met regeringsbeleid	5336	,00	1,00	,5176	,49974
How dissatisfied or satisfied are you, generally speaking, about what the government has done lately?	5336	1	5	2,52	,922
I have a sense of emptiness around me	5048	1	3	2,74	,523
There are enough people I can count on in case of a misfortune	5048	1	3	1,32	,570
I know a lot of people that I can fully rely on	5048	1	3	1,48	,661
There are enough people to whom I feel closely connected	5048	1	3	1,39	,612
I miss having people around me	5048	1	3	2,64	,625
I often feel deserted	5048	1	3	2,82	,472
Gender	6580	1	3	1,54	,500

Valid N (listwise)	3394			
--------------------	------	--	--	--

TEVREDENHEID MET HET RECENT REGERINGSBELEID

How dissatisfied or satisfied are you, generally speaking, about what the government has done lately?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	very dissatisfied	774	11,2	14,5	14,5
	dissatisfied	1800	26,0	33,7	48,2
	neither satisfied nor dissatisfied	2006	29,0	37,6	85,8
	satisfied	719	10,4	13,5	99,3
	very satisfied	37	,5	,7	100,0
	Total	5336	77,0	100,0	
	Missing	System	1592	23,0	
Total		6928	100,0		

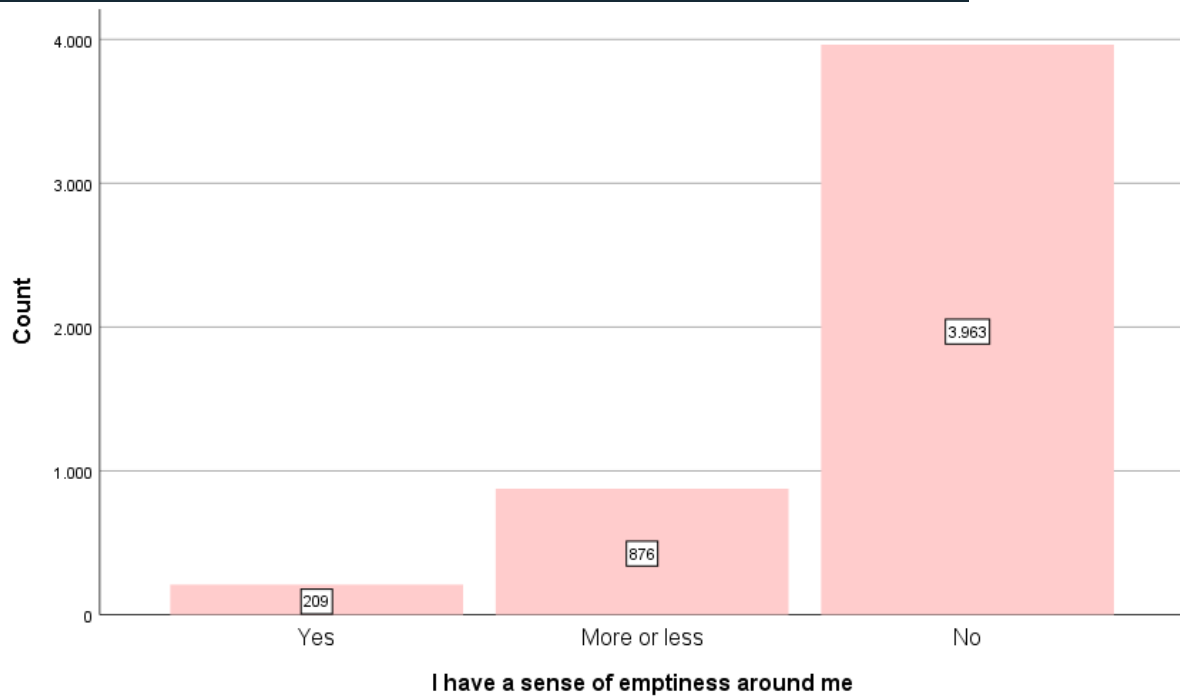

SOCIALE INBEDDING

I have a sense of emptiness around me

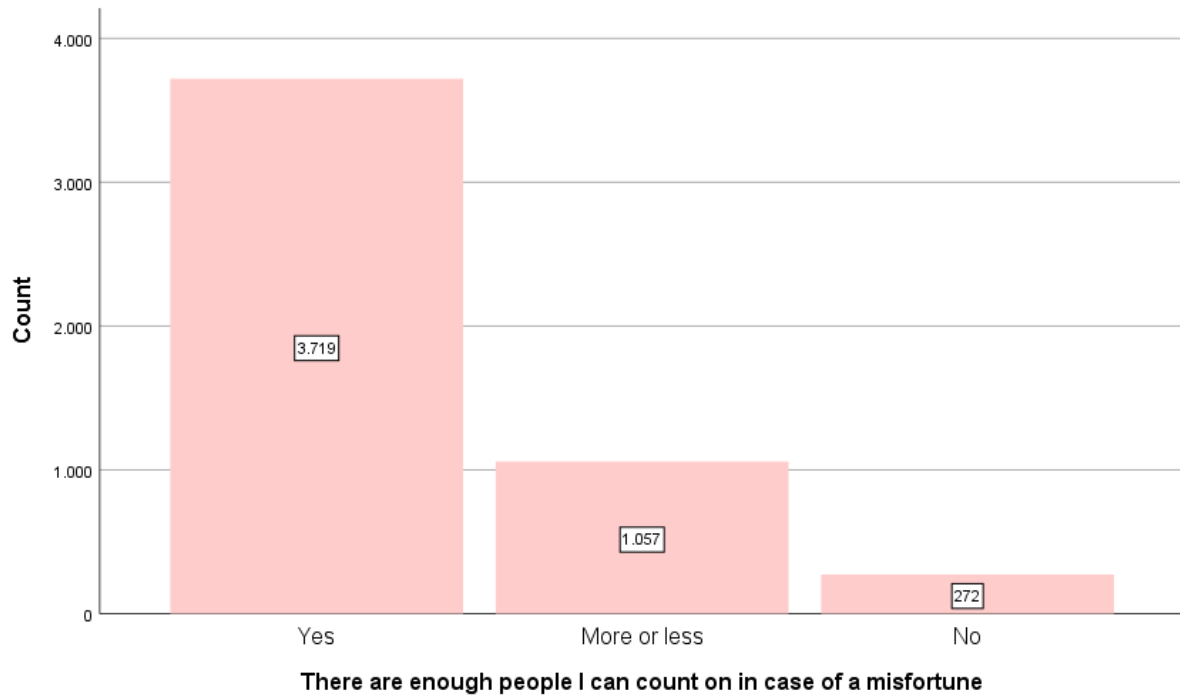
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Yes	209	3,0	4,1	4,1
	More or less	876	12,6	17,4	21,5
	No	3963	57,2	78,5	100,0
	Total	5048	72,9	100,0	
Missing	System	1880	27,1		

Total	6928	100,0		
-------	------	-------	--	--

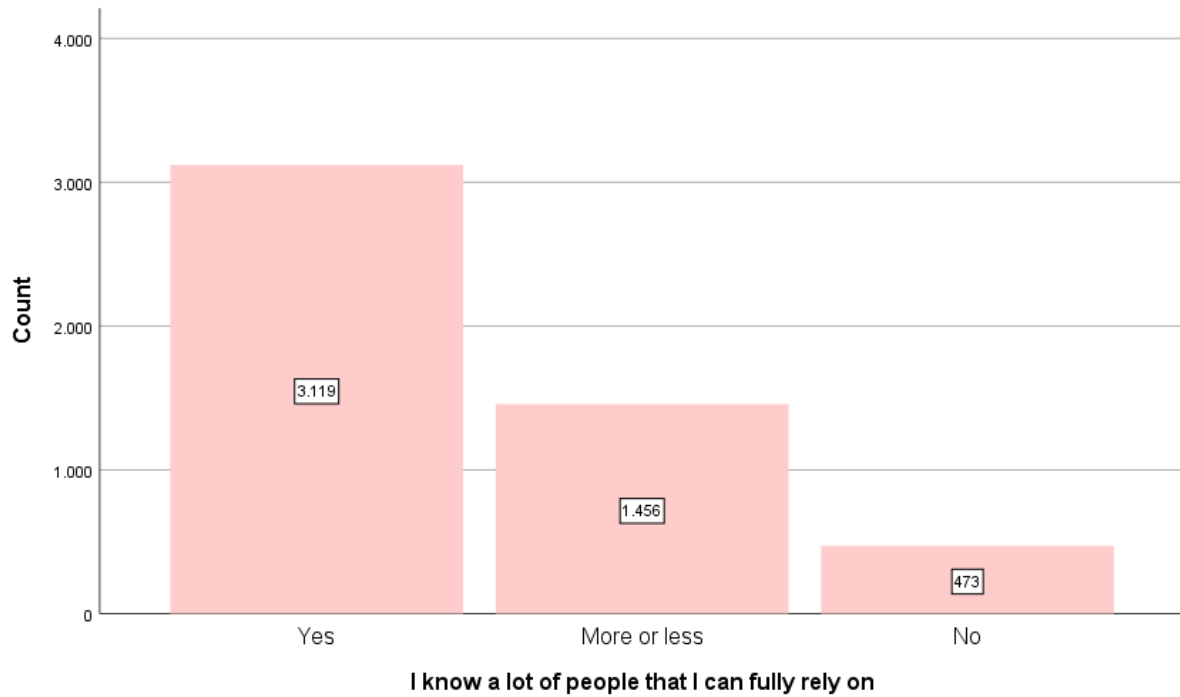
There are enough people I can count on in case of a misfortune

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Yes	3719	53,7	73,7	73,7
	More or less	1057	15,3	20,9	94,6
	No	272	3,9	5,4	100,0
	Total	5048	72,9	100,0	
Missing	System	1880	27,1		
Total		6928	100,0		

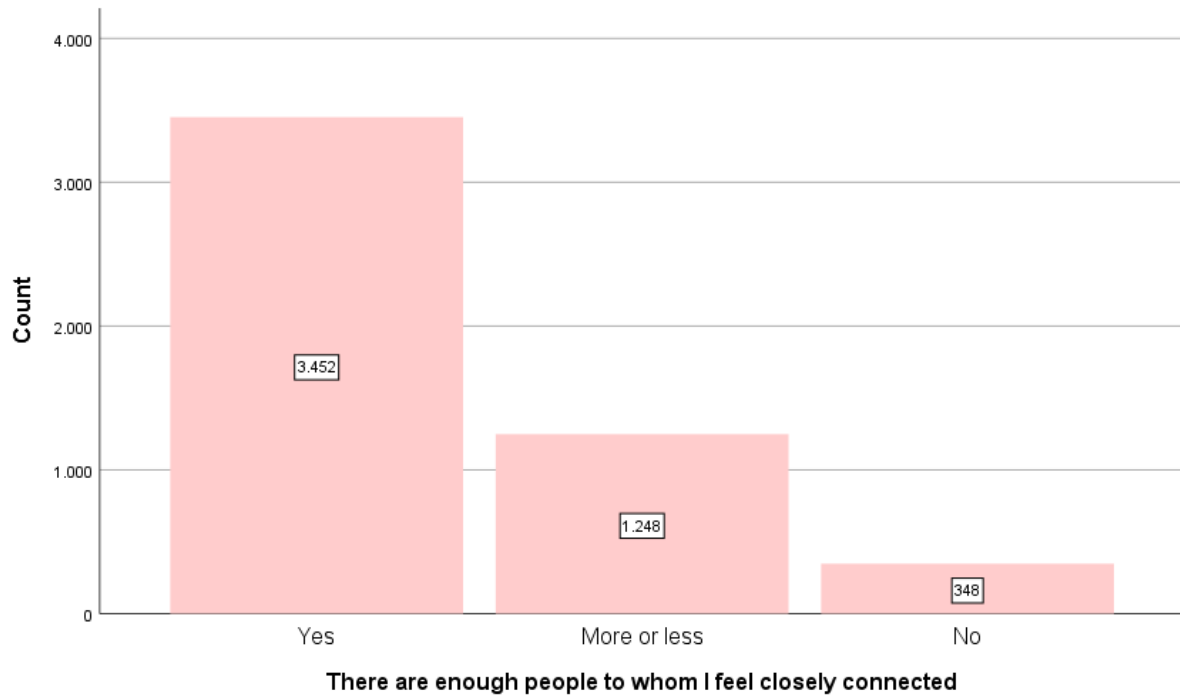
I know a lot of people that I can fully rely on

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Yes	3119	45,0	61,8	61,8
	More or less	1456	21,0	28,8	90,6
	No	473	6,8	9,4	100,0
	Total	5048	72,9	100,0	
Missing	System	1880	27,1		
Total		6928	100,0		

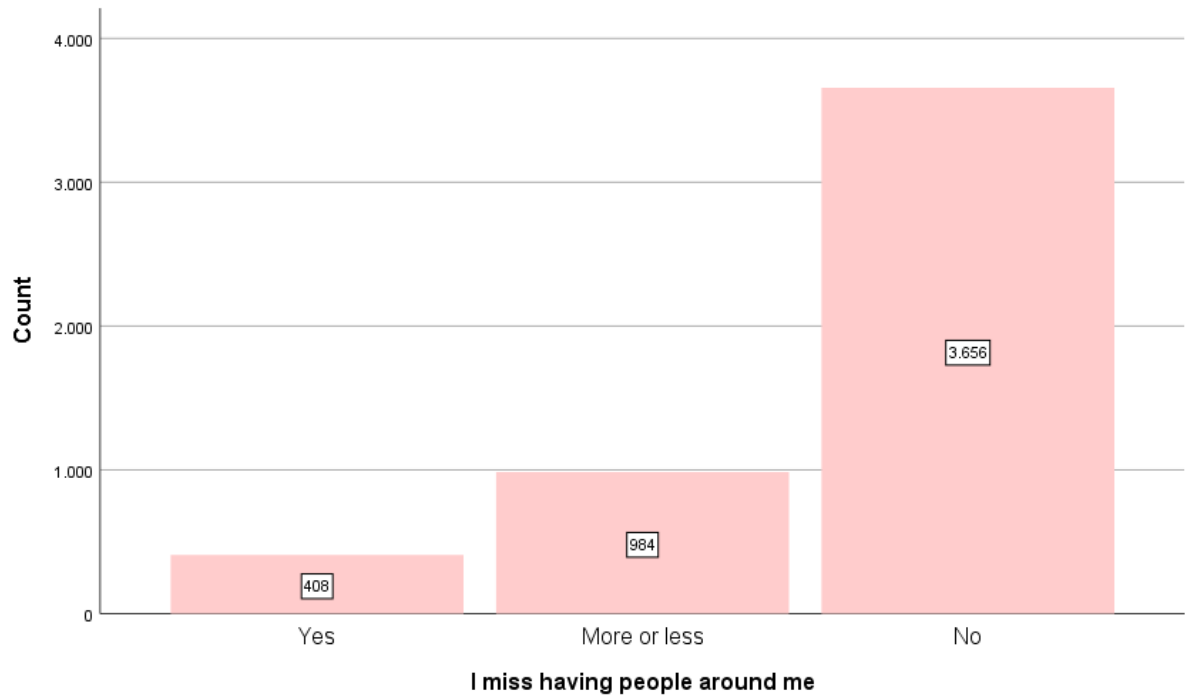
There are enough people to whom I feel closely connected

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Yes	3452	49,8	68,4	68,4
	More or less	1248	18,0	24,7	93,1
	No	348	5,0	6,9	100,0
	Total	5048	72,9	100,0	
Missing	System	1880	27,1		
Total		6928	100,0		

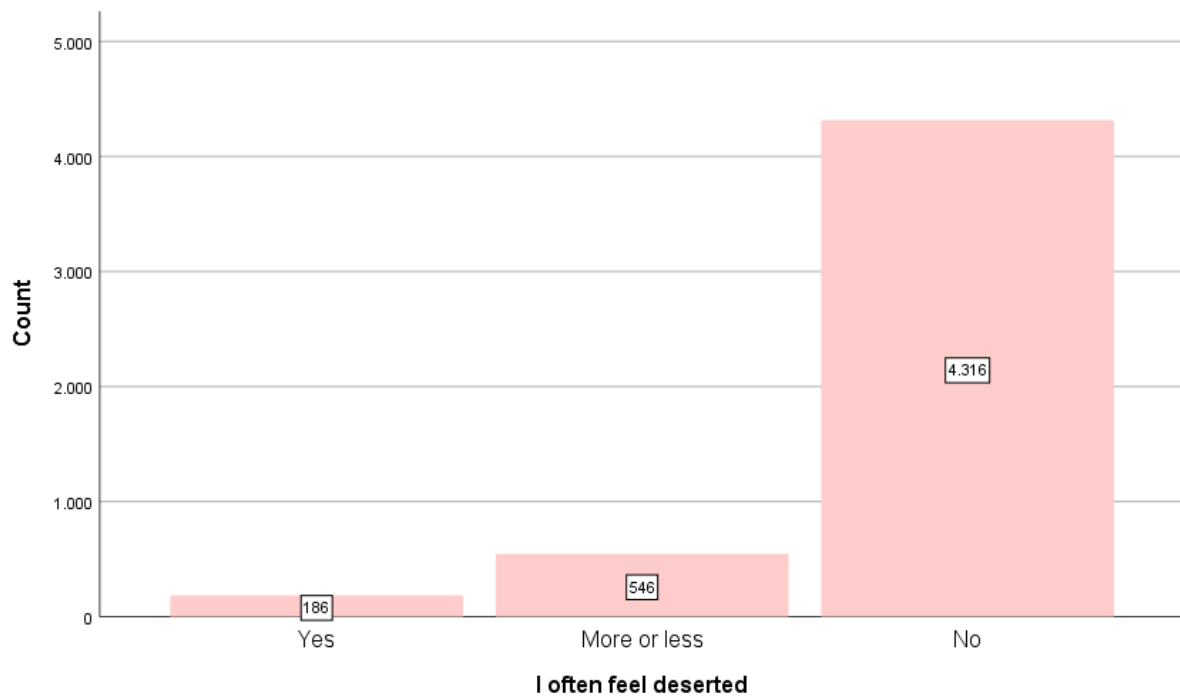
I miss having people around me

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Yes	408	5,9	8,1	8,1
	More or less	984	14,2	19,5	27,6
	No	3656	52,8	72,4	100,0
	Total	5048	72,9	100,0	
Missing	System	1880	27,1		
Total		6928	100,0		

I often feel deserted

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Yes	186	2,7	3,7	3,7
	More or less	546	7,9	10,8	14,5
	No	4316	62,3	85,5	100,0
	Total	5048	72,9	100,0	
Missing	System	1880	27,1		
Total		6928	100,0		

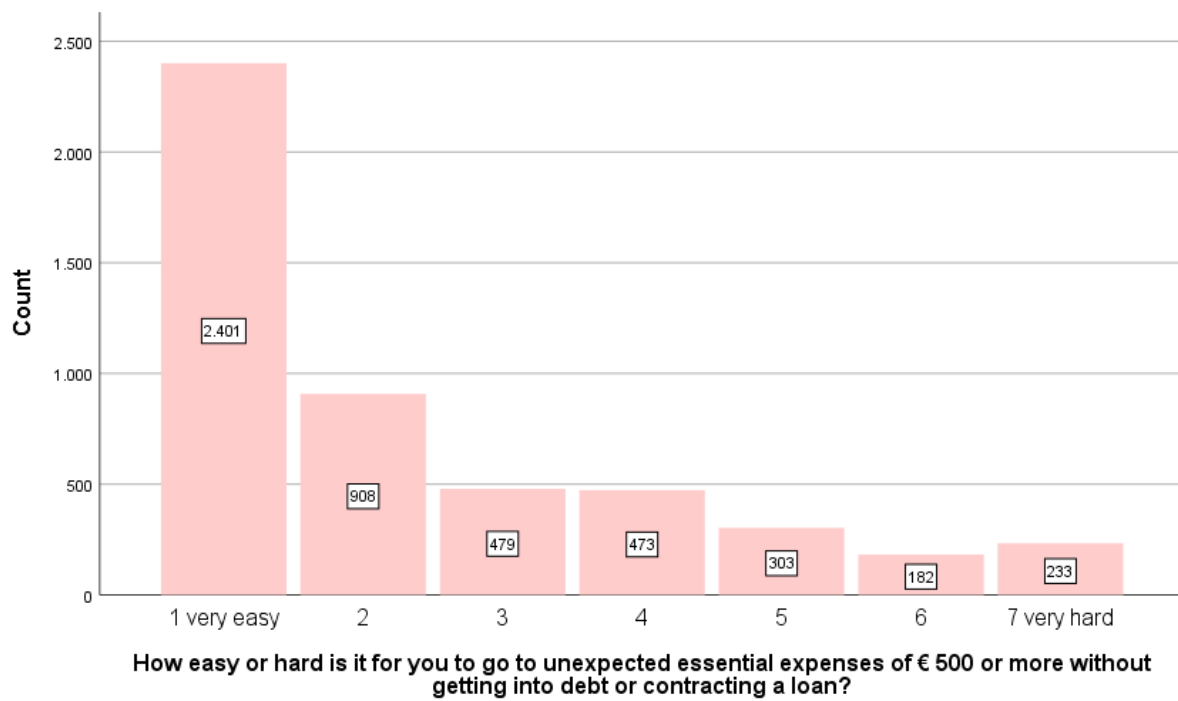

ECONOMISCHE ZEKERHEID

How easy or hard is it for you to go to unexpected essential expenses of € 500 or more without getting into debt or contracting a loan?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1 very easy	2401	34,7	48,2	48,2
	2	908	13,1	18,2	66,5
	3	479	6,9	9,6	76,1
	4	473	6,8	9,5	85,6
	5	303	4,4	6,1	91,7

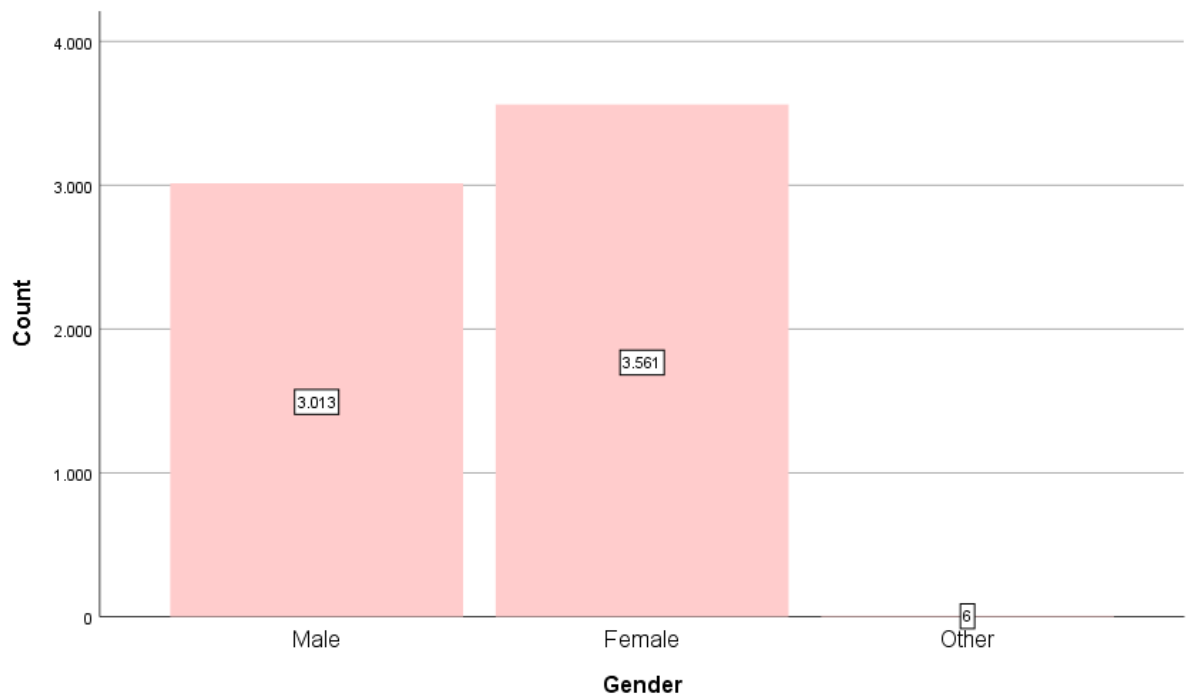
	6	182	2,6	3,7	95,3
	7 very hard	233	3,4	4,7	100,0
	Total	4979	71,9	100,0	
Missing	System	1949	28,1		
Total		6928	100,0		

CONTROLEVARIABLEN

Gender

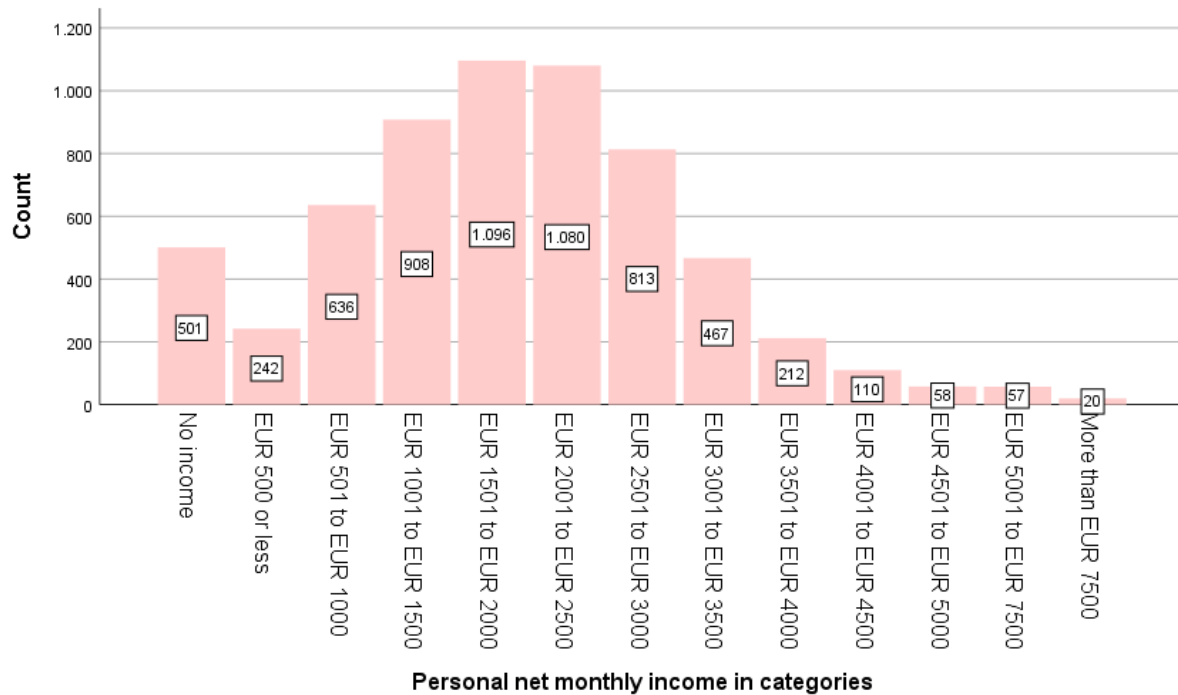
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Male	3013	43,5	45,8	45,8
	Female	3561	51,4	54,1	99,9
	Other	6	,1	,1	100,0
	Total	6580	95,0	100,0	
Missing	System	348	5,0		
Total		6928	100,0		

Personal net monthly income in categories

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	No income	501	7,2	8,1	8,1
	EUR 500 or less	242	3,5	3,9	12,0
	EUR 501 to EUR 1000	636	9,2	10,3	22,2
	EUR 1001 to EUR 1500	908	13,1	14,6	36,9
	EUR 1501 to EUR 2000	1096	15,8	17,7	54,6
	EUR 2001 to EUR 2500	1080	15,6	17,4	72,0
	EUR 2501 to EUR 3000	813	11,7	13,1	85,1
	EUR 3001 to EUR 3500	467	6,7	7,5	92,6
	EUR 3501 to EUR 4000	212	3,1	3,4	96,0
	EUR 4001 to EUR 4500	110	1,6	1,8	97,8
	EUR 4501 to EUR 5000	58	,8	,9	98,8
	EUR 5001 to EUR 7500	57	,8	,9	99,7
	More than EUR 7500	20	,3	,3	100,0
	Total	6200	89,5	100,0	
Missing	I really dont know	88	1,3		
	I prefer not to say	255	3,7		
	System	385	5,6		

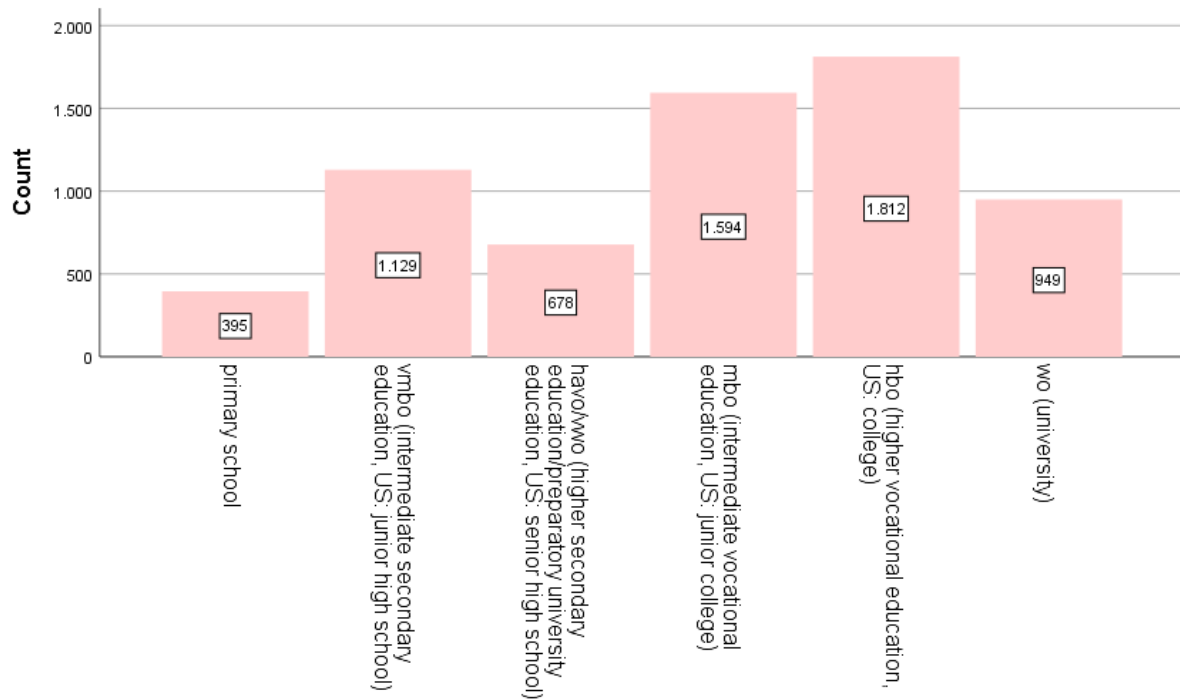
Total	728	10,5		
Total	6928	100,0		

Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories

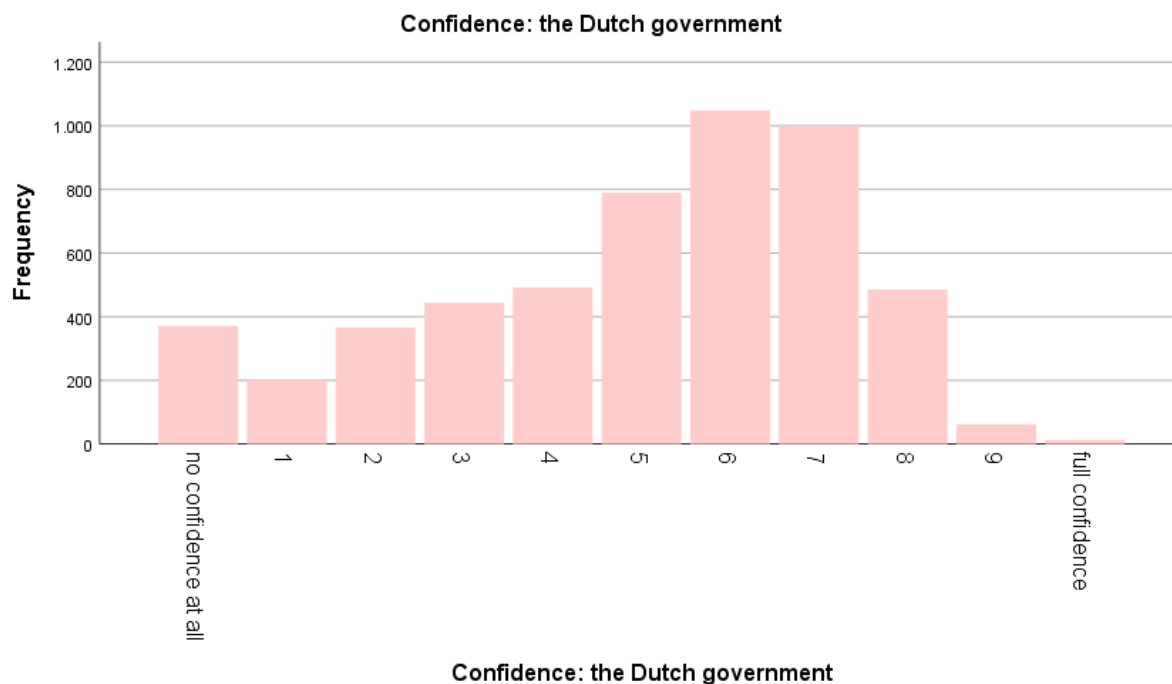
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	primary school	395	5,7	6,0	6,0
	vmbo (intermediate secondary education, US: junior high school)	1129	16,3	17,2	23,2

	havo/vwo (higher secondary education/preparatory university education, US: senior high school)	678	9,8	10,3	33,6
	mbo (intermediate vocational education, US: junior college)	1594	23,0	24,3	57,9
	hbo (higher vocational education, US: college)	1812	26,2	27,6	85,5
	wo (university)	949	13,7	14,5	100,0
	Total	6557	94,6	100,0	
Missing	System	371	5,4		
Total		6928	100,0		

Confidence: the Dutch government

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	no confidence at all	371	5,4	7,0	7,0
	1	202	2,9	3,8	10,9
	2	366	5,3	6,9	17,8
	3	444	6,4	8,4	26,2
	4	492	7,1	9,3	35,6
	5	789	11,4	15,0	50,6
	6	1048	15,1	19,9	70,4
	7	998	14,4	18,9	89,4
	8	485	7,0	9,2	98,6
	9	62	,9	1,2	99,8
	full confidence	13	,2	,2	100,0
Total	5270	76,1	100,0		
Missing	I dont know	59	,9		
	System	1599	23,1		
	Total	1658	23,9		
Total		6928	100,0		

MISSING DATA ANALYSE

TOELICHTING

Er is enkel gebruik gemaakt van de respondenten die alle vragen hebben ingevuld voor de uiteindelijke analyse. Dat is gedaan via listwise missing. De syntax hiervoor is ook te vinden hieronder in deze bijlage. Daar is voor gekozen omdat het de uiteindelijke analyse heeft vereenvoudigd. Hieronder, in de tabel, is te zien per variabele welk percentage respondenten deze heeft ingevuld. Hieruit wordt ook duidelijk dat alle vragen nog een dermate hoog percentage antwoorden hebben dat het niet erg is om een listwise missing analyse te doen.

TABEL 4: MISSING DATA PERCENTAGES

	Gender	Opleidingsniveau	Inkomen	Algemene tevredenheid	Tevredenheid met recent regeringsbeleid	Sociale inbedding (alle items)	Economische zekerheid

Missing percentage	5,02%	5,36%	10,51%	19,15%	22,98%	27,14%	28,13%
Geldig percentage	94,98%	94,64%	89,49%	80,85%	77,02%	72,86%	71,87%

SYNTAX

Missing data analyse

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES tevr_dich
/METHOD=ENTER cv22n013 oplcat nettocat Vrouw social ci22o355
/SAVE=RESID
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10) ITERATE(20) CUT(.5).
RECODE RES_1 (MISSING=0) (ELSE=1) INTO obs.
```

USE ALL.

```
COMPUTE filter_$=(obs = 1).
```

```
VARIABLE LABELS filter_$ 'obs = 1 (FILTER)'.
VALUE LABELS filter_$ 0 'Not Selected' 1 'Selected'.
FORMATS filter_$ (f1.0).
FILTER BY filter_$.
```

```
EXECUTE.
```

OPERATIONALISATIES

TOELICHTING

Geslacht is gecodeerd zodat 0 = man of anders en 1 = vrouw. Om sociale inbedding te meten is er gebruik gemaakt van een schaalvariabele die is opgebouwd uit zes items die betrekking hebben op de ervaringen van mensen met betrekking tot hun sociale relaties. Deze vragen komen uit de Social Integration and Leisure vragenlijst. Dat gaat om de volgende vragen: Ik ervaar een leegte om me heen (cs21n284). Er zijn genoeg mensen waarop ik in geval van narigheid kan terugvallen (cs21n285). Ik ken veel mensen op wie ik volledig kan vertrouwen (cs21n286). Er zijn voldoende mensen met wie ik mij nauw verbonden voel (cs21n287). Ik mis mensen om me heen (cs21n288). Vaak voel ik me in de steek gelaten (cs21n289). De zes items hebben allemaal drie antwoordopties, namelijk: 1) ja, 2) min of meer en 3) nee.

Allereerst zijn drie van de zes items (cs21n284, cs21n288, en cs21n289) gespiegeld om te zorgen dat een hogere score nu een positievere waardering aangeeft. Vervolgens is er gekeken naar de samenhang tussen de

variabelen door middel van de Cronbach's alpha-coëfficiënt. Hieruit bleek dat deze hoog genoeg was (0,859) om te kunnen concluderen dat de items een goede samenhang vertonen.

Op basis van deze bevindingen is er een gemiddelde genomen van de scores op alle zes de items. Dit resulteerde in een schaalvariabele die een indicatie geeft van de mate waarin respondenten zich verbonden voelen met anderen en in hoeverre ze behoefte hebben aan sociale relaties.

SYNTAX

Geslacht – dummy maken

```
RECODE geslacht (2=1) (ELSE=0) INTO Vrouw.
```

```
VARIABLE LABELS Vrouw 'Vrouw'.
```

```
EXECUTE.
```

Sociale inbedding – schaalvariabele: reliability

```
RECODE cs21n285 (1=3) (2=2) (3=1) INTO Genoegmens.
```

```
VARIABLE LABELS Genoegmens 'Gespiegeld_Er zijn genoeg mensen waarop ik in geval van narigheid kan terugvallen'.
```

```
EXECUTE.
```

```
RECODE cs21n286 (1=3) (2=2) (3=1) INTO Volvert.
```

```
VARIABLE LABELS Volvert 'Gespiegeld_Ik ken veel mensen op wie ik volledig kan vertrouwen'.
```

```
EXECUTE.
```

```
RECODE cs21n287 (1=3) (2=2) (3=1) INTO Nauwverb.
```

```
VARIABLE LABELS Nauwverb 'Er zijn voldoende mensen met wie ik mij nauw verbonden voel..'
```

```
EXECUTE.
```

```
RELIABILITY
```

```
  /VARIABLES=cs21n284 cs21n288 cs21n289 Genoegmens Volvert Nauwverb
```

```
  /SCALE('Sociale inbedding') ALL
```

```
  /MODEL=ALPHA
```

```
  /STATISTICS=SCALE
```

```
  /SUMMARY=TOTAL.
```

Sociale inbedding – hercoderen

```
COMPUTE social=mean(cs21n284, cs21n288, cs21n289,  
  Genoegmens,Volvert,Nauwverb).
```

```
VARIABLE LABELS social 'Sociale inbedding'.
```

```
EXECUTE.
```

Tevredenheid met het regeringsbeleid – dichtomiseren

```
RECODE cv22n001 (1=0) (2=0) (3=1) (4=1) (5=1) (ELSE=SYSMIS) INTO tevr_dich.
```

```
VARIABLE LABELS tevr_dich 'Tevredenheid met regeringsbeleid'.
```

```
EXECUTE.
```

```
VALUE LABELS
```

```
tevr_dich
```

```
0 'Zeer ontevreden of ontevreden'
```

```
1 'Niet tevreden maar ook niet ontevreden, tevreden en zeer tevreden'
```

```
EXECUTE.
```

OUTPUT

Reliability Statistics

Cronbach's	
Alpha	N of Items
,845	6

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
I have a sense of emptiness around me	13,3674	4,835	,652	,816
I miss having people around me	13,4534	4,724	,561	,833
I often feel deserted	13,2943	5,133	,589	,829
Gespiegeld_Er zijn genoeg mensen waarop ik in geval van narigheid kan terugvallen	13,4470	4,609	,667	,812
Gespiegeld_Ik ken veel mensen op wie ik volledig kan vertrouwen	13,5955	4,395	,628	,821
Er zijn voldoende mensen met wie ik mij nauw verbonden voel..	13,5068	4,416	,689	,807

BESCHRIJVENDE STATISTIEKEN VOORAFGAAND AAN DE BEWERKING

Dit deel van de bijlage geeft de syntax en de univariate statistieken van de bewerkte variabelen zoals ze uiteindelijk in de analyse zitten. Er is voor elke variabele zowel de verdeling en de vijfpuntsanalyse te zien.

SYNTAX

Descriptives

DESCRIPTIVES VARIABLES=social Vrouw tevr_dich
/STATISTICS=MEAN STDDEV MIN MAX.

Frequentietabellen

GRAPH
/BAR(SIMPLE)=COUNT BY tevr_dich.

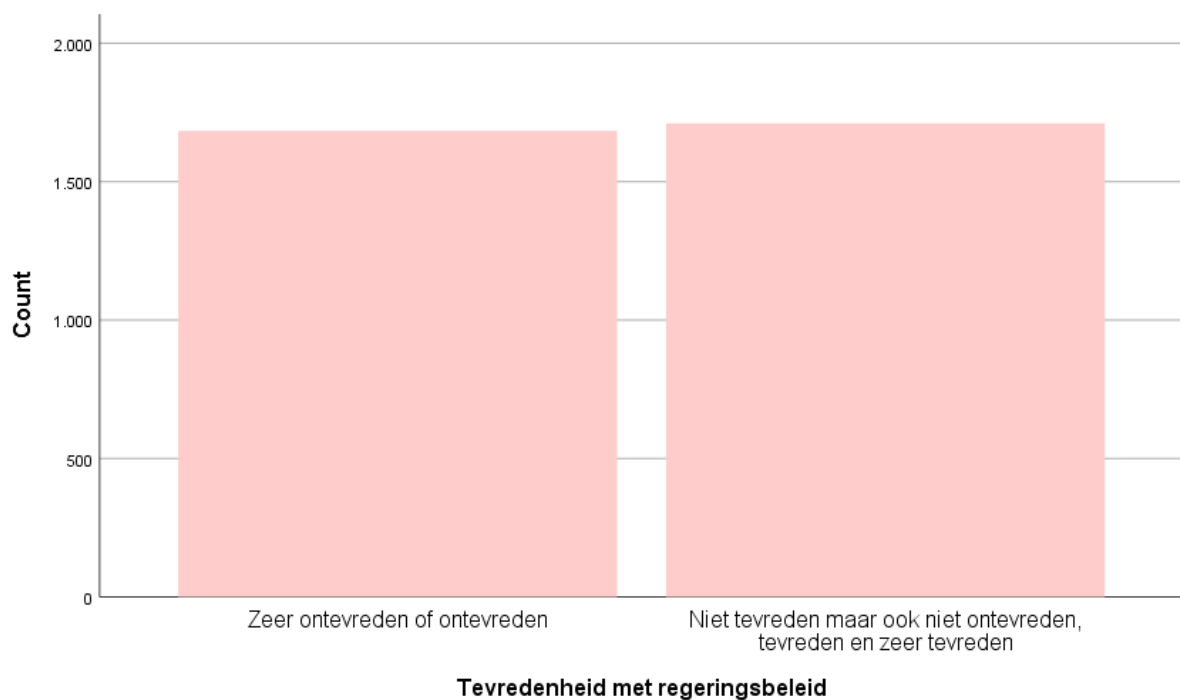
GRAPH
/BAR(SIMPLE)=COUNT BY Vrouw.

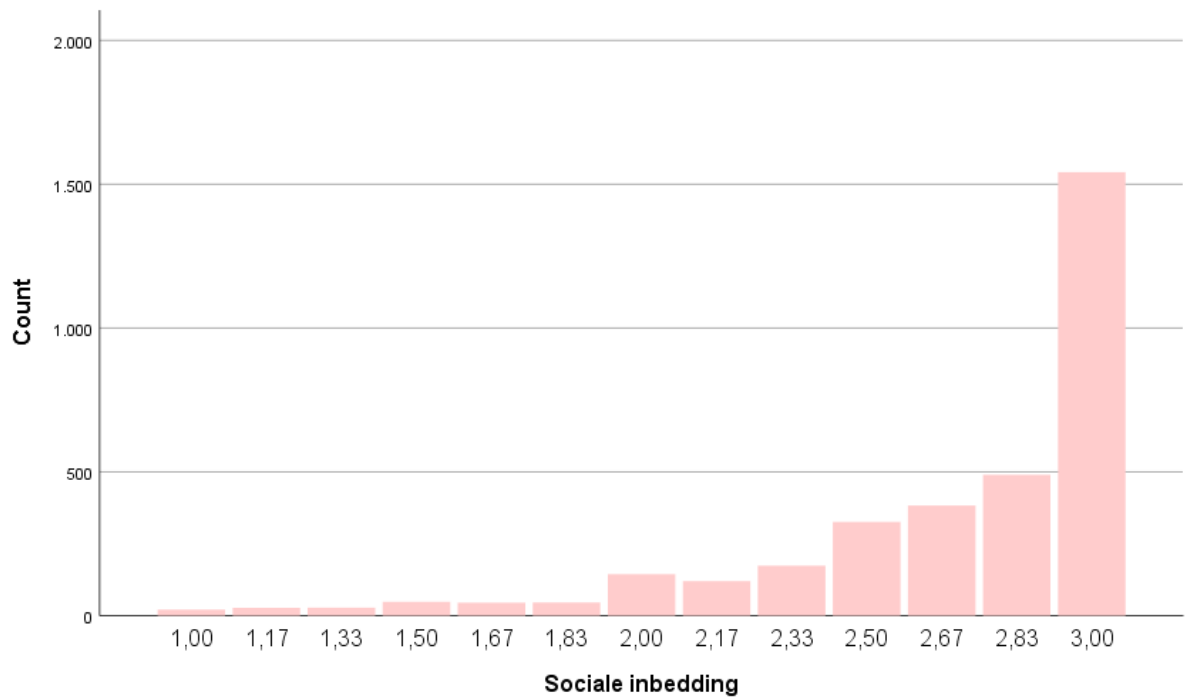
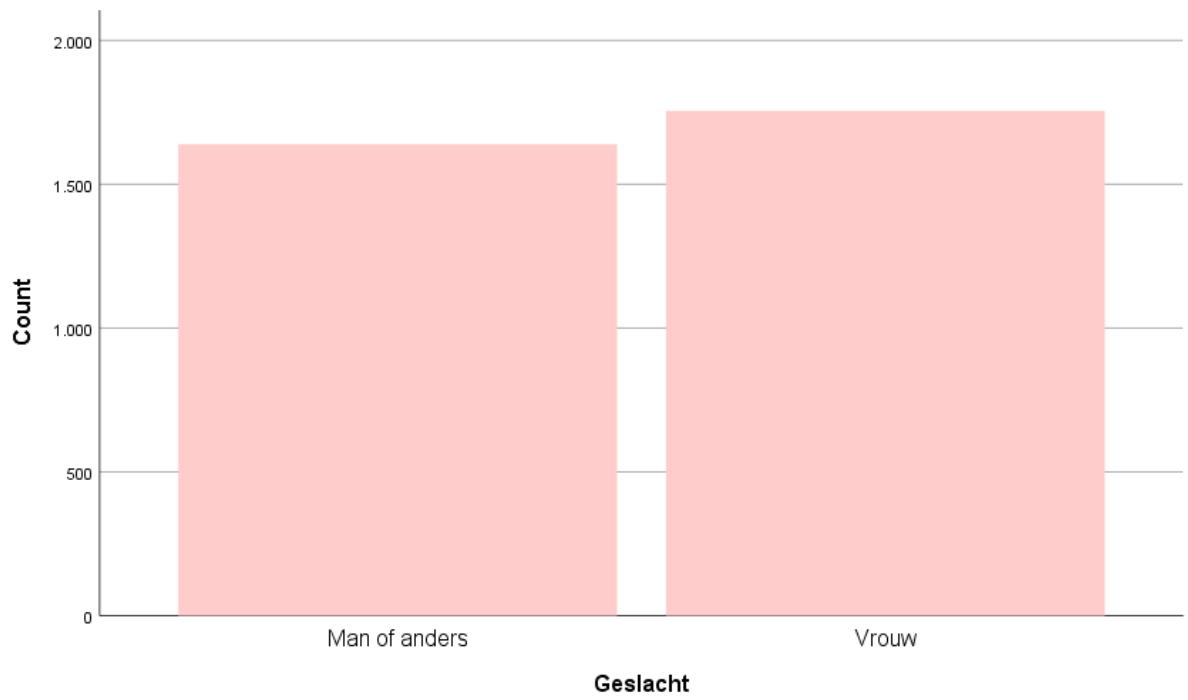
GRAPH
/BAR(SIMPLE)=COUNT BY social.

UNIVARIATE STATISTIEKEN EN FREQUENTIEVERDELING

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Sociale inbedding	3394	1,00	3,00	2,6888	,42637
Geslacht	3394	,00	1,00	,5171	,49978
Tevredenheid met regeringsbeleid	3394	,00	1,00	,5041	,50006
Valid N (listwise)	3394				

BIJLAGE 2

BIVARIATE ANALYSE

TOELICHTING

In deze analyse zitten dichotome variabelen en continue variabelen (of categorische variabelen met dermate veel categorieën dat deze voor continu kunnen worden gezien). Dat betekent dat er drie maten zijn van correlatie, de Pearson's correlatie en de Spearman's correlatie, en de Phi-correlatie. Voor de correlatiematen waar in elk geval een van de variabelen een dichotome variabele is, wordt de Spearman's correlatie gehanteerd. Voor correlatiematen waarin beide variabelen continu zijn, wordt de Pearson's correlatie gebruikt. Voor geslacht en tevredenheid met regeringsbeleid, beide dichotome variabelen, wordt de Phi-correlatie gebruikt.

SYNTAX

```
Correlatie testen  
CORRELATIONS  
/VARIABLES=cv22n013 oplcat nettocat tevr_dich social ci22o355 Vrouw  
/PRINT=TWOTAIL NOSIG  
/MISSING=PAIRWISE.  
NONPAR CORR  
/VARIABLES=cv22n013 oplcat nettocat tevr_dich social ci22o355 Vrouw  
/PRINT=SPEARMAN TWOTAIL NOSIG  
/MISSING=PAIRWISE.
```

OUTPUT

Correlations

		Confidence: the Dutch government	Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories	Personal net monthly income in categories	Sociale inbedding	How easy or hard is it for you to go to unexpected essential expenses of € 500 or more without getting into debt or contracting a loan?
Confidence: the Dutch government	Pearson Correlation	1	,162**	,145**	,139**	-,226**
	Sig. (2-tailed)		,000	,000	,000	,000
	N	3394	3394	3394	3394	3394
Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories	Pearson Correlation	,162**	1	,401**	,091**	-,225**
	Sig. (2-tailed)	,000		,000	,000	,000
	N	3394	3394	3394	3394	3394
Personal net monthly income in categories	Pearson Correlation	,145**	,401**	1	,119**	-,288**
	Sig. (2-tailed)	,000	,000		,000	,000
	N	3394	3394	3394	3394	3394
Sociale inbedding	Pearson Correlation	,139**	,091**	,119**	1	-,246**
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000		,000
	N	3394	3394	3394	3394	3394
How easy or hard is it for you to go to unexpected essential expenses of € 500 or more without getting into debt or contracting a loan?	Pearson Correlation	-,226**	-,225**	-,288**	-,246**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000	,000	
	N	3394	3394	3394	3394	3394

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Correlations

			Confidence: the Dutch government	Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories	Personal net monthly income in categories	Sociale inbedding	How easy or hard is it for you to go to unexpected essential expenses of € 500 or more without getting into debt or contracting a loan?	Geslacht	Tevredenheid met regeeringsbeleid
Spearman's rho	Confidence: the Dutch government	Correlation Coefficient	1,000	,154**	,153**	,127**	-,208**	-,013	,638**
		Sig. (2-tailed)	.	,000	,000	,000	,000	,449	,000
		N	3394	3394	3394	3394	3394	3394	3394
Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories	Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories	Correlation Coefficient	,154**	1,000	,440**	,094**	-,225**	-,065**	,040*
		Sig. (2-tailed)	,000	.	,000	,000	,000	,000	,021
		N	3394	3394	3394	3394	3394	3394	3394
Personal net monthly income in categories	Personal net monthly income in categories	Correlation Coefficient	,153**	,440**	1,000	,103**	-,330**	-,385**	,059**
		Sig. (2-tailed)	,000	,000	.	,000	,000	,000	,001
		N	3394	3394	3394	3394	3394	3394	3394

Sociale inbedding	Correlation Coefficient	,127**	,094**	,103**	1,000	-,205**	,033	,067**
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000	.	,000	,054	,000
	N	3394	3394	3394	3394	3394	3394	3394
How easy or hard is it for you to go to unexpected essential expenses of € 500 or more without getting into debt or contracting a loan?	Correlation Coefficient	-,208**	-,225**	-,330**	-,205**	1,000	,071**	-,084**
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000	,000	.	,000	,000
	N	3394	3394	3394	3394	3394	3394	3394
Geslacht	Correlation Coefficient	-,013	-,065**	-,385**	,033	,071**	1,000	,024
	Sig. (2-tailed)	,449	,000	,000	,054	,000	.	,164
	N	3394	3394	3394	3394	3394	3394	3394
Tevredenheid met regeringsbelid	Correlation Coefficient	,638**	,040*	,059**	,067**	-,084**	,024	1,000
	Sig. (2-tailed)	,000	,021	,001	,000	,000	,164	.
	N	3394	3394	3394	3394	3394	3394	3394

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Case Processing Summary

Valid		Cases Missing		Total	
N	Percent	N	Percent	N	Percent

Tevredenheid met regeringsbeleid * Geslacht	3394	100,0%	0	0,0%	3394	100,0%
--	------	--------	---	------	------	--------

Tevredenheid met regeringsbeleid * Geslacht Crosstabulation

Count

		Geslacht		Total
		Man of anders	Vrouw	
Tevredenheid met regeringsbeleid	Zeer ontevreden of ontevreden	833	850	1683
	Niet tevreden maar ook niet ontevreden, tevreden en zeer tevreden	806	905	1711
Total		1639	1755	3394

Symmetric Measures

		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	,024	,164
	Cramer's V	,024	,164
N of Valid Cases		3394	

REGRESSIEANALYSE

SOCIALE INBEDDING, VERTROUWEN IN DE NEDERLANDSE OVERHEID EN TEVREDENHEID MET HET RECENTE

REGERINGSBELEID

TOELICHTING

SYNTAX

Model 1, 2 en 5

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES tevr_dich
/METHOD=ENTER oplcat nettocat Vrouw ci22o355
/METHOD=ENTER social
/METHOD=ENTER cv22n013
/SAVE=COOK LEVER DFBETA RESID
/PRINT=GOODFIT
/CRITERIA=PIN(0.05) POUT(0.10) ITERATE(20) CUT(0.5).
```

Model 3

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES tevr_dich
/METHOD=ENTER oplcat nettocat Vrouw ci22o355 Nauwverb
/SAVE=COOK LEVER DFBETA RESID
/PRINT=GOODFIT
/CRITERIA=PIN(0.05) POUT(0.10) ITERATE(20) CUT(0.5).
```

Model 4

```
REGRESSION
/MISSING LISTWISE
/STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA CHANGE
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)
/NOORIGIN
/DEPENDENT cv22n013
/METHOD=ENTER oplcat nettocat Vrouw ci22o355 social.
```

*OUTPUT***MODEL 1****Variables in the Equation**

		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Step 1 ^a	Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories	,007	,026	,080	1	,777	1,007
	Personal net monthly income in categories	,046	,019	5,733	1	,017	1,047
	Geslacht	,197	,075	6,906	1	,009	1,218
	How easy or hard is it for you to go to unexpected essential expenses of € 500 or more without getting into debt or contracting a loan?	-,095	,021	20,412	1	,000	,909
	Constant	-,098	,146	,449	1	,503	,907

a. Variable(s) entered on step 1: Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories, Personal net monthly income in categories, Geslacht, How easy or hard is it for you to go to unexpected essential expenses of € 500 or more without getting into debt or contracting a loan?.

Model Summary

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	4664,319 ^a	,012	,016

a. Estimation terminated at iteration number 3 because parameter estimates changed by less than ,001.

Hosmer and Lemeshow Test

Step	Chi-square	df	Sig.
1	16,590	8	,035

MODEL 2

Variables in the Equation

		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Step 1 ^a	Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories	,006	,026	,056	1	,813	1,006
	Personal net monthly income in categories	,043	,019	5,011	1	,025	1,044
	Geslacht	,189	,075	6,297	1	,012	1,208
	How easy or hard is it for you to go to unexpected essential expenses of € 500 or more without getting into debt or contracting a loan?	-,082	,022	14,484	1	,000	,921
	Sociale inbedding	,242	,085	8,191	1	,004	1,274
	Constant	-,757	,273	7,701	1	,006	,469

a. Variable(s) entered on step 1: Sociale inbedding.

Model Summary

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	4656,070 ^a	,014	,019

a. Estimation terminated at iteration number 3 because parameter estimates changed by less than ,001.

Hosmer and Lemeshow Test

Step	Chi-square	df	Sig.
1	20,670	8	,008

MODEL 3

Variables in the Equation

		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Step 1 ^a	Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories	-,124	,034	12,984	1	,000	,883
	Personal net monthly income in categories	,011	,025	,213	1	,644	1,011
	Geslacht	,165	,096	2,941	1	,086	1,179
	How easy or hard is it for you to go to unexpected essential expenses of € 500 or more without getting into debt or contracting a loan?	,056	,029	3,912	1	,048	1,058
	Confidence: the Dutch government	,860	,030	820,147	1	,000	2,363
	Constant	-4,142	,240	296,633	1	,000	,016

a. Variable(s) entered on step 1: Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories, Personal net monthly income in categories, Geslacht, How easy or hard is it for you to go to unexpected essential expenses of € 500 or more without getting into debt or contracting a loan?, Confidence: the Dutch government.

Model Summary

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	3108,610 ^a	,375	,500

a. Estimation terminated at iteration number 5 because parameter estimates changed by less than ,001.

Model Summary

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	3108,610 ^a	,375	,500

a. Estimation terminated at iteration number 5 because parameter estimates changed by less than ,001.

MODEL 4

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized	t	Sig.
		B	Std. Error	Coefficients Beta		
1	(Constant)	3,273	,302		10,826	,000
	Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories	,150	,029	,094	5,135	,000
	Personal net monthly income in categories	,065	,022	,061	3,029	,002
	Geslacht	,151	,084	,032	1,801	,072
	How easy or hard is it for you to go to unexpected essential expenses of € 500 or more without getting into debt or contracting a loan?	-,228	,024	-,170	-9,525	,000
	Sociale inbedding	,445	,094	,081	4,755	,000

a. Dependent Variable: Confidence: the Dutch government

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	R Square Change	Change Statistics			Sig. F Change
						F	df1	df2	
1	,271 ^a	,073	,072	2,246	,073	53,733	5	3388	,000

a. Predictors: (Constant), Sociale inbedding, Geslacht, Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories, How easy or hard is it for you to go to unexpected essential expenses of € 500 or more without getting into debt or contracting a loan?, Personal net monthly income in categories

MODEL 5

Variables in the Equation

		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Step 1 ^a	Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories	-,124	,034	12,983	1	,000	,883
	Personal net monthly income in categories	,011	,025	,211	1	,646	1,011

Geslacht	,165	,096	2,930	1	,087	1,179
How easy or hard is it for you to go to unexpected essential expenses of € 500 or more without getting into debt or contracting a loan?	,057	,029	3,789	1	,052	1,058
Sociale inbedding	,005	,111	,002	1	,967	1,005
Confidence: the Dutch government	,860	,030	818,049	1	,000	2,363
Constant	-4,154	,380	119,352	1	,000	,016

a. Variable(s) entered on step 1: Confidence: the Dutch government.

Model Summary

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	3108,609 ^a	,375	,500

a. Estimation terminated at iteration number 5 because parameter estimates changed by less than ,001.

Hosmer and Lemeshow Test

Step	Chi-square	df	Sig.
1	53,062	8	,000

ECONOMISCHE ZEKERHEID, VERTROUWEN IN DE NEDERLANDSE OVERHEID EN TEVREDENHEID MET HET

RECENTE REGERINGSBELEID

TOELICHTING

SYNTAX

Model 1, 2 en 5

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES tevr_dich
/METHOD=ENTER oplcat nettocat Vrouw social
/METHOD=ENTER ci22o355
/METHOD=ENTER cv22n013
/SAVE=COOK LEVER DFBETA RESID
/PRINT=GOODFIT
/CRITERIA=PIN(0.05) POUT(0.10) ITERATE(20) CUT(0.5).
```

Model 3

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES tevr_dich
/METHOD=ENTER oplcat nettocat Vrouw social cv22n013
/SAVE=COOK LEVER DFBETA RESID
/PRINT=GOODFIT
/CRITERIA=PIN(0.05) POUT(0.10) ITERATE(20) CUT(0.5).
```

Model 4

```
REGRESSION
/MISSING LISTWISE
/STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA CHANGE
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)
/NOORIGIN
/DEPENDENT cv22n013
/METHOD=ENTER oplcat nettocat Vrouw ci22o355 social.
```

OUTPUT**MODEL 1****Variables in the Equation**

		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Step 1 ^a	Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories	,018	,026	,462	1	,497	1,018
	Personal net monthly income in categories	,058	,019	9,289	1	,002	1,060
	Geslacht	,193	,075	6,628	1	,010	1,213
	Sociale inbedding	,310	,082	14,119	1	,000	1,363
	Constant	-1,243	,241	26,519	1	,000	,289

a. Variable(s) entered on step 1: Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories, Personal net monthly income in categories, Geslacht, Sociale inbedding.

Model Summary

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	4670,658 ^a	,010	,013

a. Estimation terminated at iteration number 3 because parameter estimates changed by less than ,001.

Hosmer and Lemeshow Test

Step	Chi-square	df	Sig.
1	10,389	8	,239

MODEL 2

Variables in the Equation

		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Step 1 ^a	Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories	,006	,026	,056	1	,813	1,006
	Personal net monthly income in categories	,043	,019	5,011	1	,025	1,044
	Geslacht	,189	,075	6,297	1	,012	1,208
	Sociale inbedding	,242	,085	8,191	1	,004	1,274
	How easy or hard is it for you to go to unexpected essential expenses of € 500 or more without getting into debt or contracting a loan?	-,082	,022	14,484	1	,000	,921
	Constant	-,757	,273	7,701	1	,006	,469

a. Variable(s) entered on step 1: How easy or hard is it for you to go to unexpected essential expenses of € 500 or more without getting into debt or contracting a loan?.

Model Summary

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R	Nagelkerke R
		Square	Square
1	4656,070 ^a	,014	,019

a. Estimation terminated at iteration number 3 because parameter estimates changed by less than ,001.

Hosmer and Lemeshow Test

Step	Chi-square	df	Sig.
1	20,670	8	,008

MODEL 3

Variables in the Equation

		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Step 1 ^a	Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories	-,131	,034	14,542	1	,000	,878
	Personal net monthly income in categories	,002	,024	,007	1	,935	1,002
	Geslacht	,161	,096	2,805	1	,094	1,175
	Sociale inbedding	-,039	,109	,125	1	,724	,962
	Confidence: the Dutch government	,854	,030	817,437	1	,000	2,349
	Constant	-3,810	,335	129,211	1	,000	,022

a. Variable(s) entered on step 1: Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories, Personal net monthly income in categories, Geslacht, Sociale inbedding, Confidence: the Dutch government.

Model Summary

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	3112,420 ^a	,374	,499

a. Estimation terminated at iteration number 5 because parameter estimates changed by less than ,001.

Hosmer and Lemeshow Test

Step	Chi-square	df	Sig.
1	46,683	8	,000

MODEL 5

Variables in the Equation

		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Step 1 ^a	Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories	-,124	,034	12,983	1	,000	,883
	Personal net monthly income in categories	,011	,025	,211	1	,646	1,011

Geslacht	,165	,096	2,930	1	,087	1,179
Sociale inbedding	,005	,111	,002	1	,967	1,005
How easy or hard is it for you to go to unexpected essential expenses of € 500 or more without getting into debt or contracting a loan?	,057	,029	3,789	1	,052	1,058
Confidence: the Dutch government	,860	,030	818,049	1	,000	2,363
Constant	-4,154	,380	119,352	1	,000	,016

a. Variable(s) entered on step 1: Confidence: the Dutch government.

Model Summary

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	3108,609 ^a	,375	,500

a. Estimation terminated at iteration number 5 because parameter estimates changed by less than ,001.

Hosmer and Lemeshow Test

Step	Chi-square	df	Sig.
1	53,062	8	,000

BIJLAGE 3

MODELEVALUATIE

Zoals eerder beschreven worden er twee analyses gedaan, met elk vijf modellen. Voor sociale inbedding geldt dat de toevoeging van sociale inbedding en vertrouwen in de overheid telkens leidt tot een verbetering van het model met enkel de controlevariabelen, afgaande op de deviance en de Pseudo R^2 (LL2 van 4664.319 naar 3108.609; R^2 van .016 naar .005), zoals te zien in tabel 2. Hierbij moet worden opgemerkt dat het toevoegen van sociale inbedding niet veel verschilt het model dat enkel het vertrouwen in de overheid toevoegt (LL2 van 3108.610 naar 3108.609; R^2 voor beide .500). Ook voor economische zekerheid geldt dat de toevoeging van economische zekerheid en vertrouwen in de overheid telkens leidt tot een verbetering van het model met enkel de controlevariabelen, afgaande op de -2 Log Likelihood en de Pseudo R^2 (LL2 van 4670.658 naar 3108.609; R^2 van .013 naar .005), zoals te zien in tabel 4. Hierbij moet eveneens worden opgemerkt dat het toevoegen van de interactie niet veel verbetering van het model oplevert ten opzichte van enkel het toevoegen van sociale inbedding en vertrouwen in de overheid (LL2 van 4670.658 naar 3108.609; R^2 van 0.499 naar 0.500).

GOODNESS-OF-FIT

Om de significantie en de goodness-of-fit te analyseren is de Hosmer and Lemeshow test uitgevoerd in de logistische regressies, zie bijlage 2. Dat betekent dat de verklarende variabelen en de controlevariabelen samen de tevredenheid met het regeringsbeleid beter voorspellen dan zonder deze variabelen.

MULTICOLLINEARITEIT

Daarnaast is aan de hand van de VIF scores de multicollineariteit af te lezen. Over het algemeen wordt een VIF-waarde van 5 of hoger beschouwd als een indicatie van multicollineariteit. Om de VIF-scores te verkrijgen, heb ik dezelfde analyse uitgevoerd als voor model 5, maar dit keer een lineaire ipv logistische regressie. Door de VIF-scores te berekenen, kan ik de mate van multicollineariteit in het model beoordelen. Uit de resulterende tabel blijkt dat er geen sprake is van multicollineariteit, aangezien er geen VIF-scores hoger zijn dan 5 in de hele analyse.

SYNTAX

```

REGRESSION
/MISSING LISTWISE
/STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA COLLIN TOL CHANGE
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)
/NOORIGIN
/DEPENDENT tevr_dich
/METHOD=ENTER oplcat nettocat Vrouw ci22o355 cv22n013 social.

```

OUTPUT

		Coefficients ^a					Collinearity Statistics	
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Tolerance	VIF
		B	Std. Error	Beta				
1	(Constant)	-,128	,054		-2,378	,017		
	Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories	-,019	,005	-,055	-3,648	,000	,811	1,233
	Personal net monthly income in categories	,002	,004	,008	,497	,619	,679	1,473
	Geslacht	,026	,015	,026	1,781	,075	,847	1,181
	How easy or hard is it for you to go to unexpected essential expenses of € 500 or more without getting into debt or contracting a loan?	,011	,004	,037	2,496	,013	,837	1,195
	Confidence: the Dutch government	,135	,003	,630	44,938	,000	,927	1,079
	Sociale inbedding	-,001	,016	-,001	-,053	,957	,929	1,077

a. Dependent Variable: Tevredenheid met regeringsbeleid

OUTLIERS

De controle voor outliers wordt gedaan aan de hand van de DFBETA-waarden en de leverage.

De DFBETA-score is de verandering in de regressiecoëfficiënt (B), als een bepaalde case uit de dataset wordt gelaten. De vuistregel voor de DFBETA-waarden die ik gebruik is dat deze niet groter is dan $2/\sqrt{n}$ of $3/\sqrt{n}$. In

mijn dataset betekent het dat een waarde invloedrijk is als deze $>2/\sqrt{3394}$ of $>3/\sqrt{3394}$, oftewel 0.034 of 0.051. Uit de analyse blijkt dat er geen waarden zijn die dit overschrijden, dus de hele dataset kan worden gebruikt, zie ook de tabellen hieronder bij output.

Leverage is de mate waarin bepaalde cases sterk afwijken van het gemiddelde. De vuistregel hiervoor is dat deze niet groter mag zijn dan $3 \cdot \text{aantal voorspellende variabelen}/n$. In mijn analyse zijn dat zes voorspellende variabelen en 3394 cases. Dat betekent dat de grenswaarde voor de leverage 0.005 is. Er blijken wel enkele cases zijn die deze waarde overschrijden, maar na nadere inspectie blijkt het niet nodig te zijn deze uit de analyse te verwijderen.

SYNTAX

```
DESCRIPTIVES VARIABLES=DFB0_2 DFB1_2 DFB2_2 DFB3_2 DFB4_2 DFB5_2 DFB6_2
/STATISTICS=MEAN STDDEV MIN MAX.

DESCRIPTIVES VARIABLES=LEV_2
/STATISTICS=MEAN STDDEV MIN MAX.
```

OUTPUT

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
DFBETA for constant	3394	-,03801	,05681	-,0000001	,00678525
DFBETA for Level of education in CBS (Statistics Netherlands) categories	3394	-,00342	,00370	,0000000	,00059836
DFBETA for Personal net monthly income in categories	3394	-,00292	,00268	,0000000	,00041369
DFBETA for Geslacht	3394	-,00749	,00768	,0000000	,00164645
DFBETA for How easy or hard is it for you to go to unexpected essential expenses of € 500 or more without getting into debt or contracting a loan?	3394	-,00401	,00331	,0000000	,00052676
DFBETA for Sociale inbedding	3394	-,01675	,01598	,0000000	,00193575

DFBETA for Confidence: the Dutch government	3394	-,00513	,00042	,0000000	,00056865
Valid N (listwise)	3394				

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Leverage value	3394	,00033	,01498	,0020625	,00140109
Valid N (listwise)	3394				

	sk	LN_social	IntVertrOverSocInbed	RES_1	obs	filter_\$	social	COO_2	LEV_2
1	,95	,00	5,00	,54385	1,00	1	1,00	,01814	,01498468405644
2	,61	1,04	17,00	,22623	1,00	1	2,83	,00333	,01125
3	,00	,00	5,00	-,47709	1,00	1	1,00	,01024	,01110
4	,79	,15	5,83	,41319	1,00	1	1,17	,00771	,01083
5	,00	,15	5,83	-,49532	1,00	1	1,17	,01074	,01082
6	,69	,15	7,00	,39830	1,00	1	1,17	,00702	,01050
7	,95	,15	5,83	,37545	1,00	1	1,17	,00637	,01048
8	,69	,00	5,00	-,51944	1,00	1	1,00	,01127	,01032
9	,10	,00	5,00	-,46996	1,00	1	1,00	,00853	,00953
10	,61	,15	5,83	-,58230	1,00	1	1,17	,01334	,00948
11	,61	1,10	18,00	-,63577	1,00	1	3,00	,01586	,00900
12	,39	,92	10,00	-,41455	1,00	1	2,50	,00634	,00888
13	,95	,85	9,33	-,31075	1,00	1	2,33	,00404	,00888
14	,00	,15	7,00	,33908	1,00	1	1,17	,00456	,00880
15	,10	,00	4,00	-,32873	1,00	1	1,00	,00424	,00858
16	,95	,51	10,00	-,67284	1,00	1	1,67	,01748	,00843
17	,95	,41	7,50	-,65096	1,00	1	1,50	,01583	,00842
18	,39	1,10	18,00	-,62255	1,00	1	3,00	,01385	,00833
19	,00	,69	10,00	-,39892	1,00	1	2,00	,00549	,00820
20	,10	,00	6,00	,29287	1,00	1	1,00	,00342	,00820
21	,00	,15	7,00	,26559	1,00	1	1,17	,00298	,00818
22	,95	1,10	12,00	,55434	1,00	1	3,00	,01022	,00815
23	,95	,51	8,33	-,49352	1,00	1	1,67	,00795	,00810
24	,00	,15	4,67	-,27647	1,00	1	1,17	,00309	,00803
25	,79	1,10	15,00	-,44441	1,00	1	3,00	,00647	,00802
26	,95	,92	12,50	-,50584	1,00	1	2,50	,00826	,00800
27	,95	,29	8,00	,22663	1,00	1	1,33	,00236	,00798
28	,61	,15	4,67	-,34775	1,00	1	1,17	,00428	,00797
29	,39	,00	6,00	,28127	1,00	1	1,00	,00314	,00795

BIJLAGE 4

AI-GEBRUIK

Er is in deze scriptie geen gebruik gemaakt van AI, zoals ChatGPT.